

Priekšlikumu un komentāru apkopojums par konsultāciju dokumentu par grozījumiem Tīkla kodeksā elektroenerģijas nozarē

Nr.	Konsultācijai nodotā projekta redakcija (konkrēta punkta redakcija)	Priekšlikumi un komentāri	Regulatora viedoklis par priekšlikumiem vai komentāriem (ir ņemts vērā, vai informācija par alternatīvu risinājumu)	Konsultācijai nodotā projekta attiecīgā punkta galīgā redakcija
I. Jautājumi, par kuriem vienošanās ir panākta				
1.	90. ²⁶ Pārvades sistēmas operators, lai nodrošinātu maksājumus par balansēšanas pakalpojumu, balansēšanas jaudas uzturēšanu un administrēšanu, var pieprasīt balansēšanas pakalpojuma saņēmējam nodrošināt savas līgumsaistības, ja balansēšanas pakalpojuma saņēmējam nav noteikts kredītreitings, kas atbilst šā kodeksa 90. ²⁷ punktā noteiktajiem kritērijiem.	<p>SIA “Enefit”, SIA “Ignitis Latvija”</p> <p>8. Grozījumi paredz izteikt jaunā redakcijā Tīkla kodeksa elektroenerģijas nozarē 90.²⁶ punktu, pēc būtības paredzot noteikt BPS saistību izpildes nodrošinājumu ne tikai par maksājumiem par balansēšanas pakalpojumu, bet arī par balansēšanas jaudas uzturēšanu un administrēšanu. Šāds regulējums ir pretrunā Elektroenerģijas tirgus likumā noteiktajam – ir ārpus likumā noteiktā saistību nodrošinājuma tvēruma. Proti, Elektroenerģijas tirgus likums (37. panta ceturta daļa) nosaka, ka pārvades sistēmas operators var pieprasīt garantijas no balansēšanas pakalpojuma saņēmējiem, lai nodrošinātu maksājumus par balansēšanas pakalpojumu, bet ne par balansēšanas jaudas uzturēšanu un/vai administrēšanu. Lūdzam izslēgt no projekta šo normu.</p>	<p style="text-align: center;">Ņemts vērā</p> <p>Grozījumu projekta 1.2.apakšpunkts, kas paredz izteikt jaunā redakcijā Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – Regulators) 2013.gada 26.jūnija lēmuma Nr.1/4 “Tīkla kodekss elektroenerģijas nozarē” (turpmāk – Tīkla kodekss) 90.²⁶ punktu, ir svītrots.</p>	

2.	<p>90.⁴¹ Balansēšanas jaudas uzturēšanas maksu balansēšanas pakalpojuma saņēmējam norēķinu periodam pārvades sistēmas operators aprēķina šādi:</p> $M_{R,n} = E_{fT,n} * C_{RT1} + E_{imT,n} * C_{RT2},$ kur: <p>[..]</p> <p>$E_{imT,n}$ – n-tā balansēšanas pakalpojuma saņēmēja absolūtais summārais nebalanss norēķinu periodam T (MWh), kuru aprēķina kā starpību abu virzienu nebalansa enerģijai (neto nebalanss), piemērojot pozitīvu vērtību;</p>	<p>AS “Augstsprieguma tīkls”</p> <p>AS “Augstsprieguma tīkls” (turpmāk – AST) ir izskatījusi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – Regulators) Konsultāciju dokumentu par Grozījumiem Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2013.gada 26.jūnija lēmumā Nr.1/4 “Tīkla kodekss elektroenerģijas nozarē” (turpmāk – Tīkla kodekss) un lūdz precizēt Tīkla kodeksa 90.⁴¹punktā lietotā apzīmējuma $E_{imT,n}$ (balansēšanas pakalpojuma saņēmēja absolūtais summārais nebalanss) skaidrojumu, izsakot to šādā redakcijā:</p> <p>“$E_{imT,n}$ n-tā balansēšanas pakalpojuma saņēmēja absolūtais summārais nebalanss norēķinu periodam T (MWh), kuru aprēķina kā abu virzienu nebalansa summu, piemērojot pozitīvu vērtību;”.</p> <p>Minētais precizējums nepieciešams, jo absolūtā summārā nebalansā abu virzienu vērtības netiek atņemtas, bet gan summētas, iegūstot absolūto vērtību.</p>	<p>Ņemts vērā</p> <p>Attiecīgi precizēta Grozījumu projektā ietvertā Tīkla kodeksa 90.⁴¹ punkta redakcija.</p>	<p>90.⁴¹ Balansēšanas jaudas uzturēšanas maksu balansēšanas pakalpojuma saņēmējam norēķinu periodam pārvades sistēmas operators aprēķina šādi:</p> $M_{R,n} = E_{fT,n} * C_{RT1} + E_{imT,n} * C_{RT2},$ kur: <p>[..]</p> <p>$E_{imT,n}$ – n-tā balansēšanas pakalpojuma saņēmēja absolūtais summārais nebalanss norēķinu periodam T (MWh), kuru aprēķina kā abu virzienu nebalansa summu, piemērojot pozitīvu vērtību;</p>
3.	<p>4.15. Administratīvās izmaksas</p> <p>90.⁴⁴ Pārvades sistēmas operators administrē balansēšanas regulēšanas pakalpojumu tirgu, kā arī nebalansa norēķinus. Par šo procesu administrēšanu</p>	<p>SIA “Enefit”, SIA “Ignitis Latvija”</p> <p>9. Grozījumu projekts paredz iekļaut Tīkla kodeksā elektroenerģijas nozarē jaunu 4.¹⁵. apakšnodaļu “Administratīvās izmaksas”. Nodaļas saturs norāda uz BPS pienākumu maksāt PSO “administrēšanas maksu”,</p>	<p>Ņemts vērā</p> <p>Attiecīgi precizēta Grozījumu projektā ietvertās Tīkla kodeksa 4.¹⁵.apakšnodaļas nosaukuma redakcija un Grozījumu projekts</p>	<p>4.15. Administrēšanas izmaksas</p> <p>90.⁴⁴ Pārvades sistēmas operators administrē balansēšanas regulēšanas pakalpojumu tirgu, kā arī nebalansa norēķinus. Par</p>

	<p>balansēšanas pakalpojuma saņēmējs maksā pārvades sistēmas operatoram administrēšanas maksu, kuru pārvades sistēmas operators nosaka, pamatojoties uz pārvades sistēmas operatora faktiskajām izmaksām šo procesu administrēšanai.</p> <p>90.⁴⁵ Administrēšanas maksu un metodiku tās noteikšanai un balansēšanas pakalpojuma saņēmēja maksājumu aprēķinam pārvades sistēmas operators publicē savā tīmekļvietnē.</p>	<p>savukārt nosaukums min administratīvās izmaksas. Lūdzam ievērot konsekvenci, precizējot, vai iecerētā maksa ir administrēšanas maksa vai administratīvās izmaksas, un kas tieši tajās ietilpst. Bez tam, no Grozījumiem nav skaidrs, kad iecerēta šīs maksas spēkā stāšanās. Pašreizējā redakcija norāda uz spēkā stāšanos līdz ar lēmuma par Grozījumiem pieņemšanu. Lūdzam precizēt, vai līdz jaunā modeļa ieviešanai šo maksu nesedz PSO tarifā iekļautais.</p>	<p>papildināts ar jauniem noslēguma jautājumu punktiem.</p>	<p>šo procesu administrēšanu balansēšanas pakalpojuma saņēmējs maksā pārvades sistēmas operatoram administrēšanas maksu, kuru pārvades sistēmas operators nosaka, pamatojoties uz pārvades sistēmas operatora faktiskajām izmaksām šo procesu administrēšanai.</p> <p>90.⁴⁵ Ar regulatoru saskaņotu administrēšanas maksu un metodiku tās noteikšanai un balansēšanas pakalpojuma saņēmēja maksājumu aprēķinam pārvades sistēmas operators publicē savā tīmekļvietnē.</p> <p>[..]</p> <p>135.⁵ Pārvades sistēmas operators faktiskās izmaksas par balansēšanas regulēšanas pakalpojumu tirgus administrēšanu ietver šā kodeksa 90.⁴⁴ punktā minētajā administrēšanas maksā no 2025.gada 1.jūlija.</p> <p>135.⁶ Pārvades sistēmas operators šā kodeksa 90.⁴⁵ punktā minēto informāciju publicē līdz 2025.gada 8.februārim.</p>
4.		AS “Augstsprieguma tīkls”	Ņemts vērā	1.pielikums Sabiedrisko pakalpojumu

		<p>1. AST lūdz grozīt Tīkla kodeksa 1.pielikumu 1.punktu, izsakot to šādā redakcijā:</p> <p>“1. Uz Latvijas elektroenerģijas sistēmu attiecināmi Kontinentālās Eiropas sinhronās zonas sistēmas darbības parametri un prasības.”</p> <p>Minētās izmaiņas nepieciešamas, jo 2025.gada 8.februārī spēku būs zaudējusi 2001.gada 7.februāra Vienošanās par energosistēmu paralēlu darbību (BRELL līgums) un attiecīgi, īstenojot Baltijas energosistēmu sinhronizāciju ar Kontinentālās Eiropas sinhrono zonu, AST būs jāpiemēro Kontinentālās Eiropas sinhronās zonas sistēmu darbības parametri. Ievērojot minēto, lūdzam noteikt, ka jaunā Tīkla kodeksa 1.pielikuma 1.punkta redakcija stājas spēkā 2025.gada 8.februārī.</p>	<p>Grozījumu projekts papildināts.</p>	<p>regulēšanas komisijas 2013.gada 26.jūnija lēmumam Nr.1/4</p> <p>Frekvence un sprieguma līmeņi stabila darbības režīma nodrošināšanai</p> <p>1. Uz Latvijas elektroenerģijas sistēmu attiecināmi Kontinentālās Eiropas sinhronās zonas sistēmas darbības parametri un prasības.</p> <p>[..]</p> <p>2. Grozījums šā lēmuma 1.4.apakšpunktā stājas spēkā 2025.gada 8.februārī.</p>
5.		<p>SIA “AOX Trade”</p> <p>AOX Trade ieskatā piedāvātie grozījumi neatbilst Eiropas Komisijas 2017.gada 23.novembra Regulas (ES) 2017/2195, ar ko izveido elektroenerģijas balansēšanas vadlīnijas, mērķim un prasībām.</p> <p>Ņemot vērā AS “Augstsprieguma tīkls” prognozi, ka kopējās balansēšanas jaudas uzturēšanas izmaksas 2025.gadā Latvijā varētu sasniegt vismaz EUR 40,74 milj., neparedzot citus norēķina</p>	<p>Ņemts vērā</p> <p>Lai veicinātu elektroenerģijas tirgus dalībnieku iespējas iepazīties ar balansēšanas tirgus situāciju, tostarp izmaksām, Grozījumu projekts piedāvā pārejas regulējumu, kas paredz, ka 2025.gada pirmajā pusē radušās izmaksas AS “Augstsprieguma tīkls” sedz no saviem līdzekļiem, savukārt 2025.gada otrajai pusei komponentes tiek fiksētas. Vienlaikus līdz ar balansēšanas</p>	

	<p>mehānismus, izmaksu sloga palielinājums attiecībā uz tirgotāju būs ievērojams, pakļaujot riskam sabiedrības saimnieciskās darbības dzīvotspēju.</p> <p>Grozījumu spēkā stāšanās termiņš ir jāpagarina, lai tirgotāji varētu pēc iespējas sagatavoties šādam izmaksu kāpumam un iespēju robežās novērst saimnieciskās darbības zaudējumus.</p>	<p>jaudas tirgus izveidi pastāvīgi tiek publicētas faktiskās izmaksas par tirgus laika vienībām, tādējādi dodot iespēju elektroenerģijas tirgus dalībniekiem gūt informāciju, kas nepieciešama komercdarbības plānošanai.</p>	
--	--	---	--

II. Jautājumi, par kuriem vienošanās nav panākta

6.	<p>90.⁴¹ Balansēšanas jaudas uzturēšanas maksu balansēšanas pakalpojuma saņēmējam norēķinu periodam pārvades sistēmas operators aprēķina šādi:</p> $M_{R,n} = E_{fT,n} * C_{RT1} + E_{imT,n} * C_{RT2},$ kur: <p>$M_{R,n}$ – balansēšanas jaudas uzturēšanas maksa balansēšanas pakalpojuma saņēmējam norēķinu periodam T (EUR);</p> <p>n – konkrētais balansēšanas pakalpojuma saņēmējs;</p> <p>T – norēķinu periods;</p> <p>$E_{fT,n}$ – n-tā balansēšanas pakalpojuma saņēmēja tā nebalansa apgabalā patērētais elektroenerģijas daudzums norēķinu periodā T (MWh);</p> <p>$E_{imT,n}$ – n-tā balansēšanas pakalpojuma saņēmēja absolūtais</p>	<p>Biedrība “Asociācija – Saules Enerģija Latvijai</p> <p>2. Objektīvu iemeslu dēļ vēja un saules ģenerācijas avotu prognozēšana izmantojot pieejamo meteoroloģisko modeļu iespējas ir neprecīzāka nekā patērīna objektus vai cita veida ģenerācijas vienības. Pēc pārvades sistēmas operatora publiskajām konsultācijām tika atzīts, ka izmaksu attiecināšanas politikas ietekmē nevajadzētu būtiski pasliktināt AER projektu dzīvotspēju. Vienlaikus apzināties, ka AER ģenerācijas avotiem ir jāpiedalās balansēšanas rezerves jaudu segšanā, tāpēc piedāvājam, ka kopējo izmaksu apjomu attiecina 75% proporcijā katrai Latvijas patērīna MWh un 25% katrai Latvijas ģenerācijas MWh. Izmantojot šādu risinājumu ģenerācijas avoti tiktu iesaistīti izmaksu segšanā un to papildus izmaksas būtu samērīgas</p>	<p>Nav ņemts vērā</p> <p>Kopējās balansēšanas jaudas uzturēšanas izmaksas ir iedalāmas aptuveni 42% apmērā izmaksās par aFRR nodrošināšanu, kuru nepieciešamais apjoms atkarīgs no nebalansa apjoma energosistēmā, un aptuveni 58% apmērā izmaksās par FCR un mFRR nodrošināšanu, kuru nepieciešamais apjoms atkarīgs no elektroenerģijas ražošanas un patērīna apjoma energosistēmā un lielākā atslēguma incidenta (N-1) apjoma.</p> <p>Šobrīd piedāvātais modelis paredz, ka ražotāji izmaksu segšanā piedalās tikai radītā nebalansa apmērā. Sākotnēji piedāvātais modelis paredzēja, ka ražotāji izmaksu segšanā piedalās arī ražošanas portfeļa apjomā, tomēr tas mainīts, lai atvieglotu elektroenerģijas</p>	<p>90.⁴¹ Balansēšanas jaudas uzturēšanas maksu balansēšanas pakalpojuma saņēmējam norēķinu periodam pārvades sistēmas operators aprēķina šādi:</p> $M_{R,n} = E_{fT,n} * C_{RT1} + E_{imT,n} * C_{RT2},$ kur: <p>$M_{R,n}$ – balansēšanas jaudas uzturēšanas maksa balansēšanas pakalpojuma saņēmējam norēķinu periodam T (EUR);</p> <p>n – konkrētais balansēšanas pakalpojuma saņēmējs;</p> <p>T – norēķinu periods;</p> <p>$E_{fT,n}$ – n-tā balansēšanas pakalpojuma saņēmēja tā nebalansa apgabalā patērētais elektroenerģijas daudzums norēķinu periodā T (MWh);</p> <p>$E_{imT,n}$ – n-tā balansēšanas pakalpojuma saņēmēja absolūtais</p>
----	---	---	--	---

<p>summārais nebalanss norēķinu periodam T (MWh), kuru aprēķina kā starpību abu virzienu nebalansa enerģijai (neto nebalanss), piemērojot pozitīvu vērtību;</p> <p>C_{RT1} – uz balansēšanas pakalpojuma saņēmēja nebalansa apgabalā patērētās elektroenerģijas daudzumu attiecināmā balansēšanas jaudas uzturēšanas cena norēķinu periodam T (EUR/MWh);</p> <p>C_{RT2} – uz balansēšanas pakalpojuma saņēmēja absolūto summāro nebalansu attiecināmā balansēšanas jaudas uzturēšanas cena norēķinu periodam T (EUR/MWh).</p>	<p>(sagaidāms, ka tās būtu mazākas nekā 2 EUR/MWh. Šādā modelī netiktu veidotas izmaksas par nebalansa elektroenerģijas MWh, kas ļoti apgrūtina AER staciju sadarbību ar tirgotājiem - elektroenerģijas iepircējiem.</p> <p style="text-align: center;">Vēja enerģijas asociācija</p> <p>2. Pēc pārvades sistēmas operatora publiskajām konsultācijām tika atzīts, ka izmaksu attiecināšanas politikas ietekmē nevajadzētu būtiski pasliktināt atjaunojamo energoresursu ražotāju (turpmāk – AER) projektu dzīvotspēju. Vienlaikus apzināmies, ka AER ģenerācijas avotiem ir jāpiedalās balansēšanas rezerves jaudu segšanā, tāpēc piedāvājam, ka kopējo izmaksu apjomu attiecina 75% proporcijā katrai Latvijas patēriņa MWh un 25% katrai Latvijas ģenerācijas MWh. <u>Tādā pašā proporcijā aicinām piemērot arī izmaksu apjomu attiecībā uz importu, kas tiek pārdots.</u> Izmantojot šādu risinājumu ģenerācijas avoti tiktu iesaistīti izmaksu segšanā un to papildus izmaksas būtu samērīgas (sagaidāms, ka tās būtu mazākas nekā 2 EUR/MWh. Šādā modelī netiktu veidotas izmaksas par nebalansa elektroenerģijas MWh, kas ļoti apgrūtina AER staciju sadarbību ar</p>	<p>ražošanu no atjaunojamajiem energoresursiem Latvijā.</p> <p>Atjaunīgo elektroenerģijas ražošanas avotu daba saistīta ar to, ka elektroenerģijas ražošanu primāri nosaka ražošanai labvēlīgi laikapstākļi, ražošanas plānošanas iespējas ir salīdzinoši zemas, tāpēc atjaunīgie ražošanas avoti ir ar augstu risku būt nebalansā. Vienlaikus sistēmas līdzsvarošana ir pārvades sistēmas operatora atbildība, lai novērstu šī nebalansa ietekmi uz sistēmas stabilu darbību. Līdz ar to atjaunīgās elektroenerģijas ražošana pēc būtības rada sistēmas operatoram nepieciešamību pēc papildus jaudām sistēmas darbības līdzsvarošanai. Tāpēc izvēlētais mehānisms ražotājiem piedalīties nebalansa izmaksu segšanā ir tieši saistīts ar elektroenerģijas ražotāju stimulēšanu rast risinājumus tādai darbības plānošanai, lai nebalansu iespējami mazinātu.</p>	<p>summārais nebalanss norēķinu periodam T (MWh), kuru aprēķina kā abu virzienu nebalansa summu, piemērojot pozitīvu vērtību;</p> <p>C_{RT1} – uz balansēšanas pakalpojuma saņēmēja nebalansa apgabalā patērētās elektroenerģijas daudzumu attiecināmā balansēšanas jaudas uzturēšanas cena norēķinu periodam T (EUR/MWh);</p> <p>C_{RT2} – uz balansēšanas pakalpojuma saņēmēja absolūto summāro nebalansu attiecināmā balansēšanas jaudas uzturēšanas cena norēķinu periodam T (EUR/MWh).</p>
---	--	---	---

		tirgotājiem - elektroenerģijas iepircējiem.		
7.	<p>90.⁴¹ Balansēšanas jaudas uzturēšanas maksu balansēšanas pakalpojuma saņēmējam norēķinu periodam pārvades sistēmas operators aprēķina šādi:</p> $M_{R,n} = E_{fT,n} * C_{RT1} + E_{imT,n} * C_{RT2},$ kur: <p>$M_{R,n}$ – balansēšanas jaudas uzturēšanas maksa balansēšanas pakalpojuma saņēmējam norēķinu periodam T (EUR);</p> <p>n – konkrētais balansēšanas pakalpojuma saņēmējs;</p> <p>T – norēķinu periods;</p> <p>$E_{fT,n}$ – n-tā balansēšanas pakalpojuma saņēmēja tā nebalansa apgabalā patērētais elektroenerģijas daudzums norēķinu periodā T (MWh);</p> <p>$E_{imT,n}$ – n-tā balansēšanas pakalpojuma saņēmēja absolūtais summārais nebalanss norēķinu periodam T (MWh), kuru aprēķina kā starpību abu virzienu nebalansa enerģijai (neto nebalanss), piemērojot pozitīvu vērtību;</p> <p>C_{RT1} – uz balansēšanas pakalpojuma saņēmēja nebalansa apgabalā patērētās</p>	<p>Būvmateriālu ražotāju asociācija</p> <p>Regulatora piedāvātais izmaksu attiecināšanas modelis ir netaisnīgs un uzliek par pienākumu patērētājiem segt ne tikai patēriņa portfeļa fiksētās nebalansa izmaksas, bet arī elektrostaciju portfeļa radītās izmaksas.</p> <p>Regulators pamatojumā (ko izstrādājis sistēmas operators) kļūdaini atsauca uz vairākiem apstākļiem:</p> <p>"<i>Vienlīdzīgas attieksmes nepieciešamība pret elektroenerģijas ražošanu un tās attīstību Baltijas valstīs</i>". Eiropas Savienībā un Baltijas valstīs pastāv vairāki kritiski faktori elektroenerģijas tirgus attīstībai, t.sk. nodokļu politika, tarifu politika, valsts atbalsta politika un kopējā ekonomikas attīstības un pieprasījuma dinamika. Latvijā bez atšķirīgas tarifu politikas, piemēram fiksētas komponentes esamība elektroenerģijas ražotājiem, pastāv arī citas atšķirības – augstāki uzņēmuma ienākuma nodokļa maksājumi dividenžu kompānijām, salīdzinot, piemēram, ar Lietuvu. Tāpat Latvijas cenu zonā nozīmīgu ietekmi atstāj arī valsts atbalsta mehānismu darbība visā Eiropas Savienībā, kad piemēram augstas saules radiācijas intensitātes laikā cenas tuvinās nulles</p>	<p>Nav ņemts vērā</p> <p>Nodokļu politikas, valsts atbalsta politikas un kopējās ekonomikas attīstības politikas un tām sekojošu noteikumu izstrāde ir attiecīgo valsts iestāžu kopēja atbildība. Regulatora mērķis ar Grozījumu projektu savas kompetences ietvaros ir salāgot konkurences apstākļus starp Baltijas valstīm.</p> <p>Jāvērš uzmanība, ka energointensīvo uzņēmumu izmaksas ietekmē arī elektroenerģijas cena valstī, līdz ar to konkurētspējīgu ražošanas jaudu palielināšana, samazinot Baltijas valstīs novēroto deficītu, ir arī energointensīvo komersantu interesēs.</p> <p>Baltijas valstu elektroenerģijas pārvades sistēmu desinhronizācija no BRELL loka un sinhronizācija ar Kontinentālās Eiropas sinhrono zonu ir sistēmas drošības jautājums, tostarp Latvijas komersantu konkurētspējas jautājums, saņemot preču ražošanai un pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo elektroapgādi. Sinhronizācija saistīta arī ar cita veida sistēmas darbības nodrošināšanas pasākumiem, un to nav iespējams</p>	<p>90.⁴¹ Balansēšanas jaudas uzturēšanas maksu balansēšanas pakalpojuma saņēmējam norēķinu periodam pārvades sistēmas operators aprēķina šādi:</p> $M_{R,n} = E_{fT,n} * C_{RT1} + E_{imT,n} * C_{RT2},$ kur: <p>$M_{R,n}$ – balansēšanas jaudas uzturēšanas maksa balansēšanas pakalpojuma saņēmējam norēķinu periodam T (EUR);</p> <p>n – konkrētais balansēšanas pakalpojuma saņēmējs;</p> <p>T – norēķinu periods;</p> <p>$E_{fT,n}$ – n-tā balansēšanas pakalpojuma saņēmēja tā nebalansa apgabalā patērētais elektroenerģijas daudzums norēķinu periodā T (MWh);</p> <p>$E_{imT,n}$ – n-tā balansēšanas pakalpojuma saņēmēja absolūtais summārais nebalanss norēķinu periodam T (MWh), kuru aprēķina kā abu virzienu nebalansa summu, piemērojot pozitīvu vērtību;</p> <p>C_{RT1} – uz balansēšanas pakalpojuma saņēmēja nebalansa apgabalā patērētās elektroenerģijas daudzumu</p>

<p>elektroenerģijas daudzumu attiecināmā balansēšanas jaudas uzturēšanas cena norēķinu periodam T (EUR/MWh);</p> <p>C_{RT2} – uz balansēšanas pakalpojuma saņēmēja absolūto summāro nebalansu attiecināmā balansēšanas jaudas uzturēšanas cena norēķinu periodam T (EUR/MWh).</p>	<p>vai pat negatīvam līmenim. Būvmateriālu ražotāju asociācija veicot ekonomisko signālu sistēmdinamikas analīzi 2023 un 2024.gadā secināja, ka tieši pieprasījuma dinamika (nevis tarifu vai citu instrumentu atlaides) ir būtiskākais jaunu elektroenerģijas ražošanas jaudu signāls, un tieši šo faktoru ignorē normatīvā akta autori.</p> <p>Vienlīdzīga attieksme starp elektroenerģijas ražošanu Baltijas valstīs, nevar būt par pamatu nevienlīdzīgai attieksmei starp dažādiem lietotājiem elektroenerģijas sistēmā, jo daļu no elektroenerģijas balansa izmaksām attiecinot tikai uz patērētās elektroenerģijas portfeli, nevienlīdzīgā situācijā tiek nostādīti energointensīvi patērētāji un elektroenerģijas uzkrāšanas tehnoloģijas.</p> <p>Nepiemērojot izmaksu signālu par elektrostaciju daļu kopējā Balansēšanas pakalpojuma saņēmēja portfelī, paredzama ir patērētāju un uzkrāšanas izmaksu eskalācija, jo tieši augstas nenoteiktības ražošanas tehnoloģijas paredzams veidos lielāko daļu nākotnes enerģijas portfeļus.</p> <p>Asociācijas ieskatā nepieciešams grozīt normatīvā akta 90.41 punktā ietvertās formulas mainīgās vērtības $E_{fT,n}$ definīciju, izsakot to sekojošā redakcijā: "noteikta balansēšanas pakalpojuma saņēmēja</p>	<p>īstenot bez papildu izmaksām. Neatkarīgi no tā, uz kuru sistēmas dalībnieku attiecinā šīs izmaksas (balansēšanas pakalpojuma saņēmēju vai sistēmas operatoru), rezultātā tas ir saistīts ar papildu slogu galalietotājiem, tostarp Latvijas komersantiem.</p> <p>Elektroenerģijas uzkrāšanas tehnoloģiju regulējums ir Elektroenerģijas tirgus likuma grozījumu diskusiju objekts. Attiecīgi zemāka juridiska spēka normatīvajos aktos (kāds ir Tīkla kodekss) grozījumus var veikt tikai pēc tam, kad ir pieņemts atbilstošs regulējums augstāka juridiska spēka normatīvajos aktos. Tomēr, ņemot vērā elektroenerģijas sistēmas sinhronizācijas ar Kontinentālās Eiropas sinhrono zonu termiņus, šobrīd nav iespējams atlikt grozījumus Tīkla kodeksā.</p> <p><i>/Papildinājums pēc viedokļu saskaņošanas sanāksmes. Novērtējums par to, kādēļ ģeneratoriem nepiemērot balansēšanas izmaksu portfeļa apjoma tarifu/</i></p> <p>Viens no būtiskiem kritērijiem AS "Augstsprieguma tīkls" piedāvātā balansēšanas jaudas uzturēšanas izmaksu atgūšanas modeļa izvēlē ir ietekme uz elektroapgādes izmaksu</p>	<p>attiecināmā balansēšanas jaudas uzturēšanas cena norēķinu periodam T (EUR/MWh);</p> <p>C_{RT2} – uz balansēšanas pakalpojuma saņēmēja absolūto summāro nebalansu attiecināmā balansēšanas jaudas uzturēšanas cena norēķinu periodam T (EUR/MWh).</p> <p>135.⁷ Pārvades sistēmas operators līdz 2028.gada 14.janvārim iesniedz regulatoram izvērtējumu par balansēšanas jaudas uzturēšanas izmaksu attiecināšanas modeļa piemērošanas rezultātiem, modeļa atbilstību faktiskajai situācijai elektroenerģijas tirgū un novērtējumu par nepieciešamajām izmaiņām Tīkla kodeksā.</p>
--	---	---	---

		<p><i>un tā nebalansa apgabalā absolūtais sistēmā faktiski ievadītais un no tās patērētais elektroenerģijas daudzums, norēķinu periodā T (MWh)". Šī redakcija atbilstu sākotnēji AST izstrādātai redakcijai.</i></p> <p>Vienlaikus norādām uz papildus aspektu normatīvā akta projektā – nepamatoti augsta proporcija portfeļa izmēram salīdzinot ar faktisko nebalansa izmēru, kas ievērojami slāpēs izmaksu signālus lietotājiem ar augstiem nebalansa apmēriem un vienlaicīgi ierobežos tirgu atbildes tehnoloģijām, piemēram, uzkrāšanas baterijām vai dinamiskās slodzes vadības tehnoloģijām. Palielinot summārā nebalansa proporciju un atbilstošus izmaksu signālus, varētu arī paātrināt tirgus briedumu, lai nākotnē atteiktos no AST intervences uzkrāšanas pakalpojuma, tādējādi uzlabojot sistēmas kopējo efektivitāti.</p> <p>Informējam ka Asociācija iesniedza savu viedokli AST organizētās sabiedriskās apspriešanas laikā, kurā norādīja uz nepieciešamību pēc precīzākiem izmaksu signāliem un samazināt portfeļa apmēra ietekmi uz kopējām balansēšanas izmaksām.</p> <p style="text-align: center;">Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera</p> <p>[2.] SPRK piedāvātais izmaksu attiecināšanas modelis uzliek par</p>	<p>samazināšanos patērētājiem ilgtermiņā. Piemēram, attiecinot portfeļa komponenti arī uz elektroenerģijas ražotājiem, patērētāju izmaksas samazinātos 1–2 EUR/MWh robežās. Savukārt, attiecinot portfeļa komponenti tikai uz patēriņu, bet ražotājiem vispār nepiemērojot portfeļa apjoma komponenti, patērētāju izmaksu samazināšana potenciāli varētu būt vairākkārt lielāka, jo tiktu veicinātas investīcijas jaunā elektroenerģijas ražošanā un Latvijas tirgus cenas samazināšanās.</p> <p>Elektroenerģijas ražošanas nepietiekamība kavē Latvijas elektroenerģijas cenu līmeņa tuvināšanu Skandināvijas tirgum. 2024.gadā Latvijā vidējā tirgus cena bija par 42 EUR/MWh (jeb par 92%) augstāka nekā Somijā. Latvijas un Somijas elektroenerģijas cenu starpība norāda uz turpmāku elektroapgādes izmaksu samazināšanas potenciālu Latvijā, ko varētu panākt, veicinot jaunas elektroenerģijas ražošanas attīstību.</p> <p>Neskatoties uz pēdējos gados būtisko saules un vēja ģenerācijas attīstību Baltijas reģionā, pēdējo piecu gadu laikā (2019.–2023.gadā) Baltijas reģions gada griezumā nemainīgi importē apmēram 40% no nepieciešamās elektroenerģijas, jo</p>	
--	--	--	--	--

		<p>pienākumu patērētājiem segt ne tikai patēriņa portfeļa fiksētās nebalansa izmaksas, bet arī elektrostaciju portfeļa radītās izmaksas.</p> <p>SPRK norādījis, ka ir vienlīdzīgas attieksmes nepieciešamība pret elektroenerģijas ražošanu un tās attīstību Baltijas valstīs. Būtiski norādīt, ka Latvijā ir vairāki kritiski faktori, kas nav salīdzināmi ar citām valstīm, elektroenerģijas tirgus attīstībai, piemēram, nodokļu politika, tarifu politika, valsts atbalsta politika un kopējā ekonomikas attīstības un pieprasījuma dinamika. Latvijā bez atšķirīgas tarifu politikas, piemēram fiksētas komponentes esamība elektroenerģijas ražotājiem, pastāv arī citas atšķirības –augstāki uzņēmuma ienākuma nodokļa maksājumi dividenžu kompānijām, salīdzinot, piemēram, ar Lietuvu. LTRK vērš uzmanību uz to, ka pašlaik apspriestajos projektos katrā no Baltijas valstīm ir iecerēts atšķirīgs modelis, un tos vieno tikai kopīga vēlme vairs neiekļaut šīs izmaksas PSO tarifā. Līdz ar to netiek ievērots EBGL 44. panta 1. punkta g) apakšpunktā minētais, kas paredz, ka norēķinu mehānismiem ir jāveicina konkurence starp tirgus dalībniekiem. Pretēji, tā tiek ietekmēta nevienlīdzīgi.</p> <p>Vienlīdzīga attieksme starp elektroenerģijas ražošanu Baltijas valstīs nevar būt par pamatu</p>	<p>samazinās termoelektrostacijās saražotās elektroenerģijas apjoms. Lai panāktu elektroenerģijas cenu samazināšanos un tuvināšanos Skandināvijas cenu līmenim, Latvijā un Baltijas reģionā nepieciešama elektroenerģijas ražošanas attīstība.</p> <p>Baltijas valstu ministriju, regulatīvo iestāžu un elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoru starpā notiek centieni harmonizēt balansēšanas jaudas uzturēšanas izmaksu atgūšanas modeļus, lai veicinātu viendabīgu konkurenci un investīciju vidi Baltijas reģionā. Portfeļa apjoma komponentes nepiemērošana ražotājiem tika atzīta par esošajos tirgus apstākļos optimālāko risinājumu.</p> <p>Ņemot vērā iepriekš minēto, šobrīd ir saskatāma nepieciešamība stimulēt elektroenerģijas ražošanas jaudu ienākšanu Latvijā, lai veicinātu gan energoapgādes drošību, gan elektroenerģijas vairumtirgus cenas līmeņa samazināšanos. Tomēr situācija nav statiska un var mainīties, tostarp diskusijas par tālāku harmonizāciju starp Baltijas valstīm ietvaros. Tāpat saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 16.³panta ceturtajā daļā noteikto pienākumu Regulatoram regulāri ir jāpārskata tirgus</p>	
--	--	---	--	--

		<p>nevienlīdzīgai attieksmei starp dažādiem lietotājiem elektroenerģijas sistēmā. Tāpēc LTRK ieskatā balansēšanas metodika ir jāpilnveido pēc principa – kas rada disbalansu, tas maksā. Vienlaikus LTRK lūdz vērtēt lēmuma projektā ietvertā regulējuma pamatotību, kā arī atbilstoši papildināt grozījumu projekta paskaidrojošā dokumenta III. nodaļas 3.punktā minēto izvērtējumu attiecībā uz lēmuma finansiālo ietekmi uz elektroenerģijas galalietotājiem Latvijā. Šobrīd tajā minētais norāda tikai, ka lēmuma ietekme uz enerģijas tirgus dalībniekiem precīzi būs novērtējama pēc tam, kad būs notikusi sinhronizācija un balansēšanas jaudas tirgus uzsācis darbību.</p>	<p>dalībnieku spēja nodrošināt attiecīgā palīgpakalpojuma sniegšanu un pārvades sistēmas operatoram piešķirtā atļauja ekspluatēt elektroenerģijas uzkrātuvi. Attiecīgi Regulators saskata lietderību pēc trim gadiem atkārtoti vērtēt balansēšanas jaudas uzturēšanas izmaksu attiecināšanas sadalījumu starp elektroenerģijas ražotājiem un patērētājiem.</p> <p>Grozījumu projekts ir papildināts ar jaunu noslēguma jautājumu.</p>	
8.	<p>4.15. Administratīvās izmaksas</p> <p>90.⁴⁴ Pārvades sistēmas operators administrē balansēšanas regulēšanas pakalpojumu tirgu, kā arī nebalansa norēķinus. Par šo procesu administrēšanu balansēšanas pakalpojuma saņēmējs maksā pārvades sistēmas operatoram administrēšanas maksu, kuru pārvades sistēmas operators nosaka, pamatojoties uz pārvades sistēmas operatora faktiskajām</p>	<p>Biedrība “Asociācija – Saules Enerģija Latvijai</p> <p>1. Ņemot vērā, ka šobrīd pārvades sistēmas operators balansēšanas jaudu izmaksas pilnībā sedz no tarifa ieņēmumiem, lūdzam mainīt tirgus dalībniekiem attiecināmo izmaksu kopu, nosakot, ka turpmāk no tirgus dalībniekiem būtu atgūstamas vienīgi tās izmaksas, kas tiek samaksātas komersantiem, kas nodrošina balansēšanas rezerves jaudas, šajās izmaksās neiekļaujot jebkādas ar tām saistītās pārvades sistēmas operatora administratīvās izmaksas. Šīs administratīvās izmaksas arī turpmāk ir</p>	<p>Nav ņemts vērā</p> <p>Maksa par balansēšanas jaudu ir ietverta savstarpējos līgumos ar pakalpojuma sniedzēju, un šādus līgumus AS “Augstsprieguma tīkls” slēdz ne biežāk kā reizi gadā, un šādā gadījumā izmaksu, kas saistītas ar procesa administrēšanu, apjoms ir nebūtisks (neietekmē elektroenerģijas pārvades tarifu). Savukārt no sinhronizācijas brīža ar Kontinentālās Eiropas sinhrono zonu darbību uzsāks Baltijas balansēšanas jaudas tirgus (turpmāk – BBJT), un attiecīgi šā tirgus ietvaros AS “Augstsprieguma</p>	<p>4.15. Administrēšanas izmaksas</p> <p>90.⁴⁴ Pārvades sistēmas operators administrē balansēšanas regulēšanas pakalpojumu tirgu, kā arī nebalansa norēķinus. Par šo procesu administrēšanu balansēšanas pakalpojuma saņēmējs maksā pārvades sistēmas operatoram administrēšanas maksu, kuru pārvades sistēmas operators nosaka, pamatojoties uz pārvades sistēmas operatora faktiskajām</p>

<p>izmaksām šo procesu administrēšanai.</p> <p>90.⁴⁵ Administrēšanas maksu un metodiku tās noteikšanai un balansēšanas pakalpojuma saņēmēja maksājumu aprēķinam pārvades sistēmas operators publicē savā tīmekļvietnē.</p>	<p>jāsedz no pārvades sistēmas tarifa ieņēmumiem.</p> <p style="text-align: center;">Vēja enerģijas asociācija</p> <p>1. Ņemot vērā, ka šobrīd pārvades sistēmas operators balansēšanas jaudu izmaksas pilnībā sedz no tarifa ieņēmumiem, lūdzam mainīt tirgus dalībniekiem attiecināmo izmaksu kopu, nosakot, ka turpmāk no tirgus dalībniekiem būtu atgūstamas vienīgi tās izmaksas, kas tiek samaksātas komersantiem, kas nodrošina balansēšanas rezerves jaudas, šajās izmaksās neiekļaujot jebkādas ar tām saistītās pārvades sistēmas operatora administratīvās izmaksas. Šīs administratīvās izmaksas arī turpmāk ir jāsedz no pārvades sistēmas tarifa ieņēmumiem.</p>	<p>tīkls” izmaksas, kas saistītas ar administrēšanu, palielināsies līdz līmenim, kad ir novērojama ietekme uz elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifiem, jo BBJT tiks ieviesti jauni produkti (aFRR un FCR). Respektīvi, AS “Augstsprieguma tīkls” kopā ar Lietuvas un Igaunijas pārvades sistēmas operatoriem jāveic BBJT administrēšana un norēķini ar pakalpojumu sniedzējiem, kā arī balansēšanas pakalpojuma saņēmējiem. Balansēšanas pakalpojuma saņēmējiem jau šobrīd tiek piemērota administrēšanas maksa (Tīkla kodeksa 90.²⁵ punkts), attiecīgi šī maksa tiks palielināta saistībā ar BBJT. Tā kā jau šobrīd AS “Augstsprieguma tīkls” ir administratīvie resursi nebalansa norēķiniem, tad, pārskatot tā izmantošanu, daļu varēs piesaistīt BBJT administrēšanai.</p> <p>Šobrīd tiek lēsts, ka balansēšanas regulēšanas pakalpojumu tirgus administrēšanas izmaksas varētu būt līdz vienam miljonam eiro, taču precīzais administrēšanas izmaksu apjoms tiks aprēķināts atbilstoši metodikai un publicēts. Vienlaikus Grozījumu projekts ir papildināts ar prasību pārvades sistēmas operatoram pirms administrēšanas maksas un metodikas tās noteikšanai un balansēšanas</p>	<p>izmaksām šo procesu administrēšanai.</p> <p>90.⁴⁵ Ar regulatoru saskaņotu administrēšanas maksu un metodiku tās noteikšanai un balansēšanas pakalpojuma saņēmēja maksājumu aprēķinam pārvades sistēmas operators publicē savā tīmekļvietnē.</p>
---	--	---	---

			pakalpojuma saņēmēja maksājumu aprēķinam publicēšanas to saskaņot ar Regulatoru.	
9.		<p align="center">AS “Augstsprieguma tīkls”</p> <p>3. Saistībā ar Ministru kabineta 2024.gada 3.decembra sēdē apstiprinātajiem Grozījumiem Ministru kabineta 2023.gada 7.novembra noteikumos Nr.635 “Elektroenerģijas tirdzniecības un lietošanas noteikumi”, ar kuriem minētie noteikumi tika papildināti ar 11.¹ punktu šādā redakcijā:</p> <p><i>“11.¹ Ja no pārvades tīkla saņemtās vai pārvades tīklā nodotās elektroenerģijas uzskaitē konstatē kļūdu, ko radījusi elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta vai ar to saistīto iekārtu un informācijas tehnoloģiju sistēmu nepareiza darbība vai kļūda aprēķinos, pārvades sistēmas operators un sadales sistēmas operators precizē no pārvades tīkla saņemtās vai pārvades tīklā nodotās elektroenerģijas un pakalpojumu apjomu. (..) Pārrēķinā izmantojamo elektroenerģijas un pakalpojumu apjomu sistēmas operatori nosaka Tīkla kodeksā elektroenerģijas nozarē noteiktajā kārtībā.”</i></p> <p>Ievērojot normā ietverto atsauci uz Tīkla kodeksu, AST lūdz Tīkla kodeksu</p>	<p align="center">Nav ņemts vērā</p> <p>Ņemot vērā, ka Grozījumu projektā, kas tika nodots konsultācijai, piedāvātie grozījumi sākotnēji nebija iekļauti, par piedāvātajām izmaiņām ir jāorganizē atsevišķa konsultācija, lai dotu iespēju visām ieinteresētajām pusēm paust savu nostāju. Vienlaikus konsultācijai nodotais Grozījumu projekts ietver tiesisko regulējumu, kuru būtu svarīgi pieņemt pēc iespējas ātrāk, lai savlaicīgi nodrošinātu tiesisko noteiktību. Līdz ar to piedāvātās izmaiņas tiks noformētas atsevišķā grozījumu projektā un nodotas konsultācijai.</p>	

	<p>papildināt ar 92.¹ un 92.² punktu šādā redakcijā:</p> <p>“92.¹ Pārvades un sadales sistēmas operators, normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos veicot neuzskaitītās elektroenerģijas pārrēķinu, izmantojamo elektroenerģijas un pakalpojumu apjomu nosaka, ievērojot šādus nosacījumus:</p> <p>92.¹¹. Ja kļūda elektroenerģijas uzskaitē tiek konstatēta dēļ kļūdas aprēķinos vai nepareizas informācijas tehnoloģiju sistēmas darbības dēļ, neuzskaitītā elektroenerģija un pakalpojumu apjoms tiek noteikts, izmantojot AEUS no elektroenerģijas skaitītājiem nolasītos uzskaites datus vai izmantojot elektroenerģijas skaitītājā uzkrātos uzskaites datus;</p> <p>92.¹². Ja kļūda elektroenerģijas uzskaitē tiek konstatēta nepareizā virzienā pieslēgtās elektroenerģijas uzskaites ķēdēs vienā vai vairākās fāzēs, tad neuzskaitītā elektroenerģija un pakalpojumu apjoms tiek noteikts, izmantojot attiecīgajā fāzē vai fāzēs AEUS no elektroenerģijas skaitītājiem nolasītos uzskaites datus;</p> <p>92.¹³. Ja neuzskaitītās elektroenerģijas aprēķināšanai nav iespējams izmantot AEUS no elektroenerģijas skaitītājiem nolasītos uzskaites datus vai elektroenerģijas skaitītājā uzkrātos</p>		
--	---	--	--

		<p>uzskaites datus to nepareizas vērtības pēc, tad neuzskaitītās elektroenerģijas un pakalpojumu apjoma aprēķinam izmanto pārvades vai sadales sistēmas operatora SCADA fiksētos mērījumus. Lai aprēķinā izmantotu SCADA datus, to vērtības ir nepieciešams salīdzināt ar uzskaites datiem pēc kļūdas elektroenerģijas uzskaitē novēršanas, nesakritības gadījumā aprēķinot novirzes koeficientu starp uzskaites datiem un SCADA datiem. Novirzes koeficients ir jāizmanto neuzskaitītās elektroenerģijas un pakalpojumu apjoma aprēķinam;</p> <p>92.¹⁴ Ja pievienojumā ir vienvērtīga slodze (nav pieslēgta liela ģenerācija, kura varētu mainīt elektroenerģijas plūsmas virzienu), neuzskaitīto elektroenerģiju katram tirdzniecības intervālam aprēķina, saskaitot atbilstošās nedēļas dienas tirdzniecības intervālu pirms un pēc uzskaites incidenta.</p> <p>92.¹⁵ Situācijās, kad ar nevienu no minētajām metodēm nav iespējams aprēķināt neuzskaitītās elektroenerģijas apjomu, pārvades un sadales sistēmas operators savstarpēji vienojas par pielietojamo metožu kopumu neuzskaitītās elektroenerģijas aprēķināšanai.</p> <p>92.¹⁶ Pārvades un sadales sistēmas operators var savstarpēji vienoties par neuzskaitītās elektroenerģijas</p>		
--	--	--	--	--

		<p>kompensēšanu ar finanšu resursiem. Šādā gadījumā ar finanšu resursiem tiek kompensēta arī maksa par pārvades tarifu atbilstoši neuzskaitītās elektroenerģijas aprēķinātajam apjomam.</p> <p>92.² Neuzskaitītās elektroenerģijas apjomu par kārtējo norēķinu periodu iekļauj kārtējā norēķinu periodā. Neuzskaitītās elektroenerģijas apjomu par iepriekšējiem norēķinu periodiem, sadalot vienādās daļās pa tirdzniecības intervāliem iekļauj kārtējā norēķinu periodā vai pēc sadales sistēmas operatora pieprasījuma, sadalot vienādās daļās, vairākos norēķinu periodos.”</p>		
10.	<p>135.² Pārvades sistēmas operators piemēro šā kodeksa 4.¹4.apakšnodaļu no 2025.gada 1.jūlija.</p> <p>135.³ Aprēķinot balansēšanas jaudas uzturēšanas maksu norēķinu periodiem no 2025.gada 1.jūlija līdz 2025.gada 31.decembrim, pārvades sistēmas operators piemēro vienādu uz balansēšanas pakalpojuma saņēmēja nebalansa apgabalā patērētās elektroenerģijas daudzumu attiecināmo balansēšanas jaudas uzturēšanas cenu un uz balansēšanas pakalpojuma saņēmēja absolūto summāro</p>	<p>Biedrība “Asociācija – Saules Enerģija Latvijai</p> <p>3. Tā kā balansēšanas rezervju izmaksas būs īpaši augstas tieši pirmajos mēnešos pēc desinhronizācijas un saglabāsies tādas līdz brīdim, kad darbu uzsāks AS “Augstsprieguma tīkls” uzkrājošo bateriju sistēmas, aicinām balansēšanas jaudas rezervju uzturēšanas maksu piemērošanu elektroenerģijas tirgus dalībniekiem sākt 2026.gada 1.janvāri – brīdi, kad pārvades sistēmas operatora uzkrājošās baterijas jau būs uzsākšanas darbību. Šādi tiks mazināti īstermiņa satricinājumi.</p>	<p>Nav ņemts vērā</p> <p>Lai veicinātu elektroenerģijas tirgus dalībnieku iespējas iepazīties ar balansēšanas tirgus situāciju, tostarp izmaksām, piedāvātais pārejas regulējums paredz, ka 2025.gada pirmajā pusē radušās izmaksas AS “Augstsprieguma tīkls” sedz no saviem līdzekļiem, savukārt 2025.gada otrajai pusei komponentes tiek fiksētas. Ņemot vērā, ka pārvades sistēmas operatora uzkrāšanas iekārtu darbības uzsākšana plānota 2025.gada ceturrtā ceturkšņa laikā, minētie 2025.gada pārejas nosacījumi nodrošina, ka</p>	<p>135.² Pārvades sistēmas operators piemēro šā kodeksa 4.¹4.apakšnodaļu no 2025.gada 1.jūlija.</p> <p>135.³ Aprēķinot balansēšanas jaudas uzturēšanas maksu norēķinu periodiem no 2025.gada 1.jūlija līdz 2025.gada 31.decembrim, pārvades sistēmas operators piemēro vienādu uz balansēšanas pakalpojuma saņēmēja nebalansa apgabalā patērētās elektroenerģijas daudzumu attiecināmo balansēšanas jaudas uzturēšanas cenu un uz balansēšanas pakalpojuma saņēmēja absolūto summāro</p>

<p>nebalansu attiecināmo balansēšanas jaudas uzturēšanas cenu, kuru pārvades sistēmas operators ne vēlāk kā līdz 2025.gada 1.februārim publicē savā tīmekļvietnē, pirms tam saskaņojot ar regulatoru.</p> <p>135.⁴ Aprēķinot šā kodeksa 90.⁴² punktā minētās balansēšanas jaudas uzturēšanas cenas norēķinu periodiem no 2026.gada 1.janvāra līdz 2026.gada 31.decembrim, pārvades sistēmas operators piemēro izmaksu korekciju par uzkrāto vai neatgūto balansēšanas jaudas uzturēšanas izmaksu apjomu par norēķinu periodiem no 2025.gada 1.jūlija līdz 2025.gada 31.decembrim.</p>	<p>Vēršam uzmanību, ka Lietuvā jau ir izlemts par pakāpenisku balansēšanas rezervju jaudu izmaksu attiecināšanu tirgus dalībniekiem un šāda pakāpeniska elektroenerģijas patērētāju un ražotāju darbības apgrūtināšana ir vēlāmāka nekā tūlītējs izmaksu šoks. Gadījumā, ja AS Augstsprieguma tīkls nav finanšu līdzekļu šo izmaksu segšanai, aicinām tās segt naudas līdzekļus aizņemoties un atgūt no tirgus dalībniekiem nākamajos 3-5 gados, kad balansēšanas rezervju jaudas rezervācijas izmaksas pieaugošo enerģijas uzkrātuvju konkurences rezultātā būs samazinājušās.</p> <p style="text-align: center;">SIA “VIRŠI Renergy”</p> <p>2. Tā kā balansēšanas rezervju izmaksas būs īpaši augstas tieši pirmajos mēnešos pēc desinhronizācijas un saglabāsies tādas līdz brīdim, kad darbu uzsāks AS “Augstsprieguma tīkls” uzkrājošo bateriju sistēmas, aicinām balansēšanas jaudas rezervju uzturēšanas maksu piemērošanu elektroenerģijas tirgotājiem sākt 2026.gada 1.janvāri – brīdi, kad pārvades sistēmas operatora uzkrājošās baterijas jau būs uzsākšanas darbību. Šādi tiks mazināti īstermiņa satricinājumi, jo lai arī izmaksas būs iepriekš zināmas, šobrīd varam tikai</p>	<p>potenciālā augstāku izmaksu ietekme tiek samazināta.</p>	<p>nebalansu attiecināmo balansēšanas jaudas uzturēšanas cenu, kuru pārvades sistēmas operators ne vēlāk kā līdz 2025.gada 1.februārim publicē savā tīmekļvietnē, pirms tam saskaņojot ar regulatoru.</p> <p>135.⁴ Aprēķinot šā kodeksa 90.⁴² punktā minētās balansēšanas jaudas uzturēšanas cenas norēķinu periodiem no 2026.gada 1.janvāra līdz 2026.gada 31.decembrim, pārvades sistēmas operators piemēro izmaksu korekciju par uzkrāto vai neatgūto balansēšanas jaudas uzturēšanas izmaksu apjomu par norēķinu periodiem no 2025.gada 1.jūlija līdz 2025.gada 31.decembrim.</p>
---	---	---	---

		<p>spekulēt cik tās būs lielas 2025.gada otrajai pusei.</p> <p>Lietuvā jau ir izņemts par pakāpenisku balansēšanas rezervju jaudu izmaksu attiecināšanu tirgotājiem un šāda pakāpeniska elektroenerģijas patērētāju un ražotāju darbības apgrūtināšana ir vēlamāka nekā tūlītējs izmaksu šoks. Gadījumā, ja AS Augstsprieguma tīkls nav finanšu līdzekļu šo izmaksu segšanai, aicinām tās segt naudas līdzekļus aizņemoties un atgūt no tirgus dalībniekiem nākamajos 3-5 gados, kad balansēšanas rezervju jaudas rezervācijas izmaksas pieaugošo enerģijas uzkrātuvju konkurences rezultātā būs samazinājušās. Kā alternatīvu - ļoti ierobežotu finanšu līdzekļu gadījumā ir jāapsver 50% no balansēšanas jaudas rezervēšanas izmaksām attiecināt elektroenerģijas tirgotājiem 2025.gada otrajā pusē un pilnā apmērā tās sākt attiecināt vienīgi 2026.gadā.</p> <p style="text-align: center;">Vēja enerģijas asociācija</p> <p>3. Tā kā balansēšanas rezervju izmaksas būs īpaši augstas tieši sākotnējā posmā pēc desinhronizācijas un saglabāsies tādas līdz brīdim, kad darbu uzsāks AS “Augstsprieguma tīkls” uzkrājošo bateriju sistēmas, aicinām balansēšanas jaudas rezervju uzturēšanas maksu piemērošanu elektroenerģijas tirgus</p>		
--	--	---	--	--

		<p>dalībniekiem veikt pakāpeniski: 2025.gadā - 0%, 2026.gadā – 30%, 2027.gadā - 60%, 2028.gadā - 100%.</p> <p>Vēršam uzmanību, ka Lietuvā jau ir izņemts par pakāpenisku balansēšanas rezervju jaudu izmaksu attiecināšanu tirgus dalībniekiem. Asociācija uzskata, ka visās Baltijas valstīs jāievēro vienāds balansēšanas jaudas rezervju uzturēšanas maksu piemērošanu princips.</p>		
11.	<p>135.³ Aprēķinot balansēšanas jaudas uzturēšanas maksu norēķinu periodiem no 2025.gada 1.jūlija līdz 2025.gada 31.decembrim, pārvades sistēmas operators piemēro vienādu uz balansēšanas pakalpojuma saņēmēja nebalansa apgabalā patērētās elektroenerģijas daudzumu attiecināmo balansēšanas jaudas uzturēšanas cenu un uz balansēšanas pakalpojuma saņēmēja absolūto summāro nebalansu attiecināmo balansēšanas jaudas uzturēšanas cenu, kuru pārvades sistēmas operators ne vēlāk kā līdz 2025.gada 1.februārim publicē savā tīmekļvietnē, pirms tam saskaņojot ar regulatoru.</p>	<p>SIA “VIRŠI Renergy”</p> <p>3. Tā kā būtiska ir izmaksu paredzamība un iespēja elektroenerģijas tirgotājiem pirms katra 6 vai 12 mēnešu perioda informēt savā portfelī esošos lietotājus un ražotājus, aicinām paredzēt, ka līdzīgi kā Noteikumu grozījumos jau ir paredzēts, ka līdz 2025.gada februārim tiek noteikta maksājumu vērtība 2025.gada otrajam pusgadam, tāpat arī turpmākajos 6 vai 12 mēnešu periodos pārvades sistēmas operators šīs izmaksas apstiprina un publicē iepriekš – vismaz 2 mēnešus pirms konkrētā perioda sākuma.</p>	<p>Nav ņemts vērā</p> <p>Balansēšanas jaudas uzturēšanas cenas fiksēšana 2025.gada otrajā pusē saistīta ar pārejas periodu, kurā elektroenerģijas tirgus dalībniekiem ir iespēja iegūt pieredzi, kā darbojas balansēšanas jaudu tirgus. Regulējums paredz, ka izmaksas sedz balansēšanas pakalpojuma saņēmējs, taču, fiksējot cenu 6 vai 12 mēnešu periodam, cenu atšķirību starp faktisko un fiksēto cenu rezultātā pārvades sistēmas operatoram rodas papildu finansēšanas izmaksas. Šī situācija nav atbilstoša regulējuma būtībai, līdz ar to šāds izņēmums noteikts vienīgi pārejas periodā.</p>	<p>135.³ Aprēķinot balansēšanas jaudas uzturēšanas maksu norēķinu periodiem no 2025.gada 1.jūlija līdz 2025.gada 31.decembrim, pārvades sistēmas operators piemēro vienādu uz balansēšanas pakalpojuma saņēmēja nebalansa apgabalā patērētās elektroenerģijas daudzumu attiecināmo balansēšanas jaudas uzturēšanas cenu un uz balansēšanas pakalpojuma saņēmēja absolūto summāro nebalansu attiecināmo balansēšanas jaudas uzturēšanas cenu, kuru pārvades sistēmas operators ne vēlāk kā līdz 2025.gada 1.februārim publicē savā tīmekļvietnē, pirms tam saskaņojot ar regulatoru.</p>

12.		<p style="text-align: center;">AS “Augstsprieguma tīkls”</p> <p>2. AST lūdz grozīt Tīkla 7.pielikuma 2.3.punktā, punktā lietoto skaitli “5” aizstājot ar skaitli “10”.</p> <p>Papildus lūdzam Tīkla kodeksu papildināt ar jaunu 3.9.punktu šādā redakcijā:</p> <p>“3.9. Sadales sistēmas operatoram ir pienākums nodrošināt pārvades sistēmas operatoram šādu datu pieejamību:</p> <p>3.9.1. šā kodeksa 13.pielikumā uzskaitītos strukturālos datus dati par visiem sadales sistēmas pieslēgumiem un informāciju par attiecīgo pieslēgumu pēc sadales sistēmas operatora normālas elektrotīkla shēmas vidējā sprieguma kopnēm 110kV apakšstacijās. Strukturālos datus sadales sistēmas operators atjauno vismaz reizi sešos mēnešos.</p> <p>3.9.2. informāciju par vidējā sprieguma iekārtām 110 kV apakšstacijās un sadales sistēmas vienlīnijas principiālām shēmām. Informāciju atjaunina tās izmaiņu gadījumā;</p> <p>3.9.3. sadales sistēmas operatoram pieejamos reālā laika tīklā nodotās elektroenerģijas datus elektroenerģijas ražošanas moduļiem par aktīvās un reaktīvās jaudas pievadījumu elektroenerģijas ražošanas ietaišu iecirknī. Piekļuvi datiem pārvades</p>	<p style="text-align: center;">Nav ņemts vērā</p> <p>Ņemot vērā, ka Grozījumu projektā, kas tika nodots konsultācijai, piedāvātie grozījumi sākotnēji nebija iekļauti, par piedāvātajām izmaiņām ir jāorganizē atsevišķa konsultācija, lai dotu iespēju visām ieinteresētajām pusēm paust savu nostāju. Vienlaikus konsultācijai nodotais Grozījumu projekts ietver tiesisko regulējumu, kuru būtu svarīgi pieņemt pēc iespējas ātrāk, lai savlaicīgi nodrošinātu tiesisko noteiktību. Līdz ar to piedāvātās izmaiņas tiks noformētas atsevišķā grozījumu projektā un nodotas konsultācijai.</p>	
-----	--	--	---	--

		<p>sistēmas operatoram sadales sistēmas operators nodrošina pastāvīgi.”</p> <p>AST 3.9.1. punktā minēto 13.pielikumu pievienojis šīs vēstules pielikumā.</p> <p>Izmaiņas elektroenerģijas ražošanas moduļu klasifikācijā AST ierosinājis saistībā ar 3.9.punktā aprakstīto datu kopumu, ko sadales sistēmas operators nodrošinātu pārvades sistēmas operatoram. Ņemot vērā, ka datu apmaiņa starp sistēmas operatoriem sniegtu iespēju efektīvāk nodrošināt datu pieejamību pārvades sistēmas operatoram, atšķirīga elektroenerģijas ražošanas moduļu klasifikācija sniegtu iespēju uz daļu no elektroenerģijas ražošanas moduļiem neattiecināt normatīvajos aktos noteikto datu piegāšanas pienākumu pārvades sistēmas operatoram.</p> <p style="text-align: center;">Biedrība “Asociācija – Saules Enerģija Latvijai”</p> <p><i>Faktu izklāsts</i></p> <p>Saskaņā ar Komisijas Regulu (ES) 2016/631 (2016. gada 14. aprīlis), ar ko izveido tīkla kodeksu par ģeneratoriem piemērojamajām tīkla pieslēguma prasībām (“Regula 2016/631”), maksimālās jaudas robežvērtības sliekšnis, no kura elektroenerģijas ražošanas moduli uzskata par C tipa</p>		
--	--	---	--	--

		<p>moduli, Baltijas valstīm ir 10 MW (5.p.).</p> <p>Latvija Tīkla kodeksā bija izvēlējusies noteikt, ka C tipa modulis ir no jaudas robežvērtības 5 MW (7.pielikums). Tas ir, no daudz zemākas robežvērtības, kā to atļauj Regula 2016/631.</p> <p>Tas nozīmē, cita starpā, ka modulim ar jaudu jau no 5 MW (nevis no 10 MW, kā to atļauj Regula 2016/631), ir piemērojama C tipa moduļa elektrostacijas pārbaudes programma un ekspluatācijas paziņošanas kārtība, kas ir sarežģītākas, laikietilpīgākas, izmaksu ziņā dārgākas darbības, kā B tipa modulim. Papildus tam, jāveic arī savienojuma izveide arī ar AS "Augstsprieguma tīkls" dispečervadības sistēmu, kas nebūtu nepieciešama B tipa moduļa gadījumā. Pastāv arī speciālistu trūkums, kuri būtu kompetenti veikt C tipa moduļa testēšanu.</p> <p>Praksē ir izveidojušās arī sekojošas akūtas problemātiskas situācijas, kad sistēmas operatora izdotajās tehniskajās prasībās saules parkiem ir paredzētas divas pievienojuma vietas (divi komutācijas punkti), nosakot, ka katrai no šīm pievienojuma vietām ir eksporta jaudas (elektriskās jaudas, ko objekts drīkst nodot ST elektrotīklā) ierobežojums, kas katrs ir mazāks par 5 MW. Tātad pie katras pievienojuma vietas atļauts pieslēgt elektrostaciju ar</p>		
--	--	---	--	--

		<p>jaudu, kas mazāka par 5 MW. Tomēr kopējā atļautā uzstādītā jauda un maksimālā eksporta jauda ir lielāka par 5 MW. Piemēram, kopējā jauda ir 8 MW, un katras pievienojuma vietas eksporta jaudas ierobežojums ir 4 MW. Tā kā tehniski nav iespējams veikt vienotu testu, praktiski ir jāveic divu faktisku B tipa moduļu testēšana (4 MW) katram atsevišķi atbilstoši C tipa moduļiem noteiktajām prasībām. Tas dubultā sadārdzina testēšanas izmaksas, un nodošanas izmaksas ir 2x lielākas kā C tipa stacijai, piemēram, ar vienu 9,9 MW pieslēguma punktu.</p> <p>Priekšlikums</p> <p>Asociācija piedāvā veikt grozījumus Tīkla kodeksa 7.pielikumā, paredzot, ka C tipa moduļa jaudas robežvērtība ir 10 MW. Tas ir, aizstāt esošo robežvērtību 5 MW ar 10 MW.</p> <p>Vēlamies vērst uzmanību, ka Regula 2016/631 citām dalībvalstīm atļauj noteikt vēl augstāku C tipa stacijas maksimālās jaudas robežvērtības sliekšni. Piemēram, kontinentālai Eiropai tie ir pat 50 MW. Tas nozīmē, ka Latvijā elektrostaciju attīstītājiem tiek nepamatoti (jo to neprasa Regula 2016/631) uzlikts papildus finansiālais slogs (augstākas testēšanas izmaksas).</p> <p>Piedāvātie grozījumi padarītu Latviju konkurētspējīgāku atjaunīgo resursu projektu attīstītājiem, veicinātu</p>		
--	--	---	--	--

		Latvijas mērķu sasniegšanu atjaunīgo resursu jomā, kā arī atrisinātu vēstulē augstāk minēto aktuālo praktisko problēmu, ar ko šobrīd saskaras attīstītāji attiecībā uz B tipa stacijām, kuras tiek nepamatoti kvalificētas/testētas kā C tipa stacijas.		
13.		<p>SIA “Enefit”, SIA “Ignitis Latvija”</p> <p>1. Saskaņā ar Eiropas Komisijas 2017. gada 23. novembra Regulas (ES) Nr. 2017/2195, ar ko izveido elektroenerģijas balansēšanas vadlīnijas (turpmāk – EBGL) 44. panta 2. punktā noteikto, katra attiecīgā regulatīvā iestāde nodrošina, ka pozitīvu vai negatīvu finansiālo rezultātu par balansēšanu primāri sedz tīkla lietotāji, nevis balansēšanas pakalpojuma saņēmēji (turpmāk – BPS). EBGL 44. panta 3. punkts paredz izņēmumu, nosakot, ka pārvades sistēmas operatoram (turpmāk - PSO) ir tiesības izstrādāt priekšlikumu papildu norēķinu mehānismam, kuru piemēro BPS. EBGL norāda uz to, ka papildu norēķinu būtu vēlams panākt ar iztrūkuma cenu noteikšanas funkcijas ieviešanu.</p> <p>Ja šis ieteikums netiek izmantots, tas priekšlikumā ir jāpamato. Ievērojot to, ka Grozījumi tiek balstīti uz šo izņēmuma iespēju, tiem ir jāsaturs pienācīgs un saprotams pamatojums.</p>	<p>Nav ņemts vērā</p> <p>Saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 27.pantu elektroenerģijas cenu nosaka ražotāji, tirgotāji un lietotāji, savstarpēji vienojoties, izņemot šajā likumā paredzētos gadījumus. Vienlaikus, ievērojot Elektroenerģijas tirgus likumā doto deleģējumu, Tīkla kodekss nosaka sistēmas vadības un lietošanas kārtību un tirgus dalībnieku darbības (4.panta otrā daļa), kārtību, kādā pārvades sistēmas operators sniedz pārvades sistēmas pakalpojumus un nodrošina balansēšanu un stabilitāti pārvades sistēmā (13.panta pirmā daļa), kārtību, kādā pārvades sistēmas operators reģistrē, ierobežo un atsaka tirdzniecības darījumus, ja citādi nav iespējams novērst pārvades ierobežojumus vai pārvades sistēmas pārslodzi un ir apdraudēta savstarpēji savienotās sistēmas stabilitāte (13.panta piektā daļa) u.c., proti, Tīkla kodekss paredz noteikumus sistēmas</p>	

		<p>Pamatojot ar to, ka <i>balansēšanas jaudu izmaksas kļūs svārstīgas un grūti prognozējamas, un attiecīgi šo izmaksu atgūšana caur pārvades pakalpojumu tarifu vairs neatbildīs situācijai</i>, šīs augsta riska izmaksas, izmantojot PSO regulēšanas iniciatīvas prerogatīvu, tiek piedāvāts novirzīt uz BPS, faktiski liekot tās iecenot elektroenerģijas tirdzniecības cenā. Tajā pat laikā, vienīgais, kura rīcībā ir dati, saskaņā ar kuriem šobrīd ir iespējams izdarīt izmaksu jebkādu prognozi, ir PSO. PSO rīcība (piemēram, lieljaudas BESS uzstādīšana, iztrūkuma cenas noteikšana u.c. rīki) ir arī izšķirošā, lai balansēšanas jaudu izmaksas būtu iespējami zemas. Šādā situācijā PSO un regulatoram ir pienākums izvēlēties risinājumu ar vismazāko negatīvo ietekmi uz tirgus dalībniekiem.</p> <p>Proti, ir jābūt papildus mehānismam – likumā ietvertai tiesību normai, saskaņā ar kuru faktiskās balansēšanas jaudu uzturēšanas izmaksas BPS var nematicējot un nepiecenojot papildu riskus nepastarpināti attiecināt uz elektroenerģijas galalietotāju (<i>pass-through clause</i>), kā rezultātā elektroenerģijas galalietotāju ietekmētu tikai minimāli iespējamais slogs saistībā ar balansēšanas jaudu uzturēšanas izmaksām. Attiecīgās izmaiņas vispārsaistošos normatīvajos aktos, ciktāl mums tas ir zināms, netiek virzītas. Lūdzam lemt par</p>	<p>darbības nodrošināšanai. Regulatoram nav kompetences noteikt priekšlikumā piedāvāto izņēmumu Tīkla kodeksā attiecībā uz balansēšanas jaudas rezerves uzturēšanas izmaksām. Līgumslēdzēji ir tiesīgi ietvert jebkādas savstarpējo tiesību aizsardzības mehānismus, nodibinot civiltiesiskās attiecības, ja vien tie atbilst ārējiem normatīviem aktiem.</p> <p>Izmaksu pārvešanā elektroenerģijas tirgus dalībnieks var vadīties pēc izmaksu rašanās principa, tādējādi var būt gadījumi, kuros atkarībā no lietotāja paradumiem un profila prognozējamības tirgotājs lemj par individuālu pieeju izmaksu pārvešanā.</p> <p>Vienlaikus šobrīd Latvijas Republikas Saeimā tiek skatīts likumprojekts “Grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā” (Nr.730/Lp14), kas paredz ieviest regulējumu attiecībā uz fiksētās elektroenerģijas cenas līgumiem. Priekšlikums paredz, ka minētajos līgumos var ietvert elastīgus elementus, kas garantē, ka izmaiņas elektroenerģijas tirgotāja izsniegtajos rēķinos var radīt tikai no tirgotāja neatkarīgi elementi. Regulatora ieskatā, minētais priekšlikums risina saņemtajā viedoklī paustās bažas. Latvijas</p>	
--	--	--	--	--

		<p>Grozījumiem tikai tad, ja vienlaikus tiek virzīts papildinošs regulējums attiecībā uz <i>pass-through clause</i>, ietverot to, piemēram, Elektroenerģijas tirgus likumā.</p> <p>Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera</p> <p>[1.] Saskaņā ar Eiropas Komisijas 2017. gada 23. novembra Regulas (ES) Nr. 2017/2195, ar ko izveido elektroenerģijas balansēšanas vadlīnijas (turpmāk – EBGL) 44. panta 2. punktā noteikto, katra attiecīgā regulatīvā iestāde nodrošina, ka pozitīvu vai negatīvu finansiālo rezultātu par balansēšanu primāri sedz tīkla lietotāji, nevis BPS. EBGL 44. panta 3. punkts paredz izņēmumu, nosakot, ka pārvades sistēmas operatoram (turpmāk - PSO) ir tiesības izstrādāt priekšlikumu papildu norēķinu mehānismam, kuru piemēro balansēšanas pakalpojumu saņēmējiem (turpmāk - BPS). Taču EBGL norāda uz to, ka papildu norēķinu būtu vēlams panākt ar iztrūkuma cenu noteikšanas funkcijas ieviešanu.</p> <p>Ja šis ieteikums netiek izmantots, tas priekšlikumā ir jāpamato. Ievērojot to, ka grozījumu projekts tiek balstīts uz šo izņēmuma iespēju, tam ir jāsaturs pienācīgs un saprotams pamatojums. Pamatojot ar to, ka balansēšanas jaudu izmaksas kļūs svārstīgas un grūti</p>	<p>Republikas Saeimas Tautsaimniecības komisija, skatot likumprojektu pirms otrā lasījuma, konceptuāli atbalstīja šo priekšlikumu un pašlaik, tostarp ar Regulatora līdzdalību, notiek aktīvs darbs pie tiesību normas redakcijas.</p>	
--	--	--	--	--

		<p>prognozējamās, un attiecīgi šo izmaksu atgūšana caur pārvades pakalpojumu tarifu vairs neatbilst situācijai, šīs izmaksas tiek piedāvāts novirzīt uz BPS, faktiski nekavējoties pārliekot izmaksu risku no PSO un elektroenerģijas galalietotājiem uz BPS, izmantojot PSO regulēšanas iniciatīvas prerogatīvu. Tajā pat laikā, vienīgais, kura rīcībā ir dati, saskaņā ar kuriem šobrīd ir iespējams izdarīt izmaksu jebkādu prognozi, ir PSO. PSO rīcība (piemēram, lieljaudas BESS uzstādīšana, iztrūkuma cenas noteikšana u.c. rīki) ir arī izšķirošā, lai balansēšanas jaudu izmaksas būtu iespējami zemas. Šādā situācijā, ja piedāvātais risinājums tiek virzīts, tam ir jāpiedāvā arī tā sekas uz BPS un galalietotāju mazinoši pasākumi, PSO un valstij uzņemoties iniciatīvu un atbildību par izvēlēto risinājuma vismazāko iespējamo ietekmi uz tirgus dalībniekiem. Proti, ir jābūt papildus mehānismam – tiesību normai, saskaņā ar kuru faktiskās balansēšanas jaudu izmaksas BPS var nemodificējot un nepieņemot papildu riskus nepastarpināti attiecināt uz elektroenerģijas galalietotāju (pass-through clause), kā rezultātā elektroenerģijas galalietotāju ietekmētu tikai minimāli iespējamais slogs saistībā ar balansēšanas jaudu izmaksām. Attiecīgās izmaiņas vispārsaistošos normatīvajos aktos,</p>		
--	--	---	--	--

		<p>ciktāl mums tas ir zināms, netiek virzītas.</p> <p>SIA “Enefit”, SIA “Ignitis Latvija”</p> <p>5. Elektroenerģijas tirgū ir plaši izplatīti vairāku gadu elektroenerģijas tirdzniecības līgumi. Grozījumiem ir jāparedz risinājums attiecībā uz balansēšanas jaudas uzturēšanas izmaksu attiecināšanu uz iepriekš noslēgtiem un pēc Grozījumu spēkā stāšanās joprojām spēkā esošiem elektroenerģijas fiksētās cenas līgumiem. Proti, šajos līgumos pielīgta elektroenerģijas cena neiekļauj un nevarēja iekļaut Grozījumu projektā iekļauto BPS pienākumu segt pārvades sistēmas operatoram radušās balansēšanas jaudas uzturēšanas izmaksas. Tādējādi Grozījumi, radot papildus (neprognozējamās) izmaksas BPS, ir vērsts uz to, lai radītu BPS tiešus zaudējumus.</p> <p>Neparedzot šiem līgumiem tiesiski noteiktu risinājumu, Regulators pārkāpj tiesiskās paļāvības principu, kas ir saistīts ar tiesiskās drošības principu un nodrošina tā pieprasīto stabilitāti, aizliedzot nekoncekventu valsts rīcību. <i>Šā principa pamatā ir ideja, ka indivīds var paļauties uz to, ka valsts rīkojas tiesiski un konsekvēti, savukārt valstij ir jāaizsargā tai dāvātā uzticēšanās. Tiesiskās paļāvības principa pastāvēšana ir saistīta ne tikai</i></p>		
--	--	--	--	--

		<p><i>ar uzticēšanos valsts varai, bet arī ar tiesību normu adresātu rīcības brīvības īstenošanas iespējām. Tiesiskās paļāvības princips aizsargā personas reiz iegūtās tiesības, t.i., persona var paļauties uz to, ka tiesības, kas iegūtas saskaņā ar spēkā esošu tiesību aktu, noteiktā laika posmā tiks saglabātas un īstenotas.¹</i></p> <p>Lūdzam iekļaut Grozījumos risinājumu attiecībā uz elektroenerģijas fiksētas cenas līgumiem, kuri noslēgti līdz Grozījumu pieņemšanas brīdim un kuru spēkā esamības termiņš ir ilgāks par brīdi, kad tiktu piemērota balansēšanas jaudas uzturēšanas maksa.</p> <p>SIA “Enefit”, SIA “Ignitis Latvija”</p> <p>6. Līgumu noslēgšana elektroenerģijas patērētājiem (galalietotājiem) visbiežāk ir aktuāla pirms ziemas sezonas iestāšanās. Proti, elektroenerģijas galalietotāji, kuru biznesa modelim piemērotākie ir vismaz 12 mēnešu fiksētas cenas līgumi, piedāvājumus piegādēm, piemēram, 2026. gadā vēlas saņemt 2025. gada rudenī. Vadoties pēc Grozījumos ietvertā, šajos piedāvājumos tiktu ietverts uzcenojums, kurš iever vēsturiski</p>		
--	--	--	--	--

¹ Satversmes tiesas 2021.gada 28.maija lēmuma lietā 2020-52-01 13.2.apakšpunkts.

		<p>novērtētus riskus, kas atspoguļo PSO 2025. gada sākumā publicēto balansēšanas jaudas uzturēšanas maksas prognozi. Visefektīvāk šo problēmu atrisinātu <i>pass-through</i> metodes piemērošana, nosakot par tirgotāja pienākumu nevis iecenot risku piedāvājumā, bet attiecināt tādu maksu, kura atbilst piegādes laikā esošām faktiskajām izmaksām.</p> <p style="text-align: center;">Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera</p> <p>[3.] Tāpat LTRK norāda, ka grozījumu projekts neietver risinājumu attiecībā uz tajā iekļautās balansēšanas jaudas uzturēšanas izmaksu attiecināšanu iepriekš noslēgtiem un pēc grozījumu spēkā stāšanās joprojām spēkā esošiem elektroenerģijas fiksētās cenas līgumiem. Proti, šajos līgumos pielīgta elektroenerģijas cena neiekļauj un nevarēja iekļaut projektā iekļauto BPS pienākumu segt pārvades sistēmas operatoram radušās balansēšanas jaudas uzturēšanas izmaksas. Tādējādi grozījumu projekts, radot papildus (neprognozējamās) izmaksas BPS, ir vērsts uz to, lai radītu BPS tiešus zaudējumus.</p> <p>Neparedzot šiem līgumiem tiesiski noteiktu risinājumu, SPRK pārkāpj tiesiskās paļāvības principu, kas ir saistīts ar tiesiskās drošības principu un nodrošina tā pieprasīto stabilitāti,</p>		
--	--	--	--	--

		<p>aizliedzot nekonekventu valsts rīcību. Šā principa pamatā ir ideja, ka indivīds var paļauties uz to, ka valsts rīkojas tiesiski un konsekventi, savukārt valstij ir jāaizsargā tai dāvātā uzticēšanās. Ņemot vērā minēto, LTRK aicina SPRK rast risinājumu attiecībā uz elektroenerģijas fiksētas cenas līgumiem, kuri noslēgti līdz grozījumu pieņemšanas brīdim un kuru spēkā esamības termiņš ir ilgāks par brīdi, kad tiktu piemērota balansēšanas jaudas uzturēšanas maksa.</p> <p style="text-align: center;">SIA “VIRŠI Renergy”</p> <p>1. Izmaksām, kuras rodas elektroenerģijas tirgotājiem Noteikumu izmaiņu ieviešanas rezultātā ir jābūt skaidri un viegli pārnesamām katra elektroenerģijas tirgotāja patērētājiem un ražotājiem. Lai nodrošinātu šo izmaksu pārnesi ir jānosaka izmaksa jeb nodeva par katru MWh gan patēriņa, gan arī ražošanas vienībām. Šobrīd piedāvājumā esošais piedāvājums izmaksas daļēji atgūt no elektroenerģijas tirgotājiem caur nebalansa MWh nepieļauj caurspīdīgu izmaksu pārnesi no tirgotāja uz tirgotāja portfeli esošajiem lietotājiem un ražotājiem.</p> <p>Ņemot vērā caurspīdīgas izmaksu pārneses nepieciešamību, lai neriskētu ar elektroenerģijas tirgotāju darbības nepārtrauktību aicinām – (A) visas</p>		
--	--	--	--	--

		<p>maksas noteikt kā EUR/MWh par patērētajām vai saražotajām MWh, (B) Noteikumu grozījumu pavadošajā interpretācijā lūdzam SPRK norādīt, ka šiem maksājumi ir nedefinēti un pārvades sistēmas operatora publiskoti un tos ir atbilstoši elektroenerģijas tirgotājiem piemērot savos norēķinos ar elektroenerģijas lietotājiem un ražotājiem.</p>		
III. Citi priekšlikumi un komentāri				
14.		<p style="text-align: center;">SIA “Alexela”</p> <p>Problēmas un iebildumi</p> <p>1. Nepamatota izmaksu pārdale un konkurences izkropļojumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Balansēšanas jaudas uzturēšanas izmaksu attiecināšana uz balansēšanas pakalpojuma saņēmējiem (BPS) pēc patēriņa un nebalansa apjomiem diskriminē mazākos un jaunus tirgus dalībniekus. • Šāda metodoloģija rada nelabvēlīgus apstākļus, salīdzinot ar lielajiem tirgus spēlētājiem. Igaunijā tika konstatēts, ka šāda pieeja mazina konkurētspēju un palielina tirgus koncentrāciju. <p>2. Negatīva ietekme uz atjaunojamo enerģiju ražotājiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Papildu izmaksu piemērošana saules un vēja parkiem rada disproporcionālu slogu, kas kavē 	<p style="text-align: center;">Sniegts skaidrojums</p> <p>Igaunijā pašlaik akceptētais modelis paredz balansēšanas jaudas uzturēšanas izmaksas attiecināt uz patēriņa un ražošanas apjomiem, vienlaikus Regulatora rīcībā esošā informācija liecina, ka Igaunijā par balansēšanas jaudas uzturēšanas izmaksu segšanu vēl tiks veikta papildu izpēte un modeli 2025.gadā varētu mainīt. Lietuva tuvinās modelim, kas paredz balansēšanas jaudas uzturēšanas izmaksu attiecināšanu uz balansēšanas pakalpojuma saņēmējiem. Latvijā šāds modelis piedāvāts, lai radītu stimulus elektroenerģijas tirgus dalībniekiem saistībā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 36.panta otrajā daļā noteikto tirgus dalībnieku atbildību. Piedāvātais modelis nodrošina, ka tirgus dalībnieki (gan lielie, gan mazie)</p>	

		<p>investīcijas un ir pretrunā ES Zaļā kursa mērķiem.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Enerģētikas likuma 85. pants paredz, ka regulējumiem jāatbalsta atjaunojamo energoresursu attīstība un tirgus ilgtspēja. <p>3. Esošie nebalansa izmaksu zaudējumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • BPS jau sedz zaudējumus nebalansa dēļ, maksājot nebalansa cenas katrai uzskaites vienībai. Papildu tarifiem, kas balstīti uz nebalansa apjomiem, jābūt saprātīgiem, līdzīgi kā Ziemeļvalstīs (~1.15 €/MWh). • Pārmērīgi augsti tarifi (piemēram, 40 €/MWh) apdraud mazāko dalībnieku konkurētspēju un rada neskaidrību par izmaksām. <p>4. Nepārredzami un neparedzami tarifi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Augsta tarifa ieviešana apgrūtina tirgus dalībnieku spēju plānot un prognozēt izmaksas, radot finansiālas neskaidrības. <p>5. Sociālās un ekonomiskās sekas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izmaksu pieaugums gala patērētājiem palielinās enerģijas cenas, kas mazinās Latvijas uzņēmumu konkurētspēju reģionāli un globāli. <p>6. Disproporcionāla ietekme uz atjaunīgajiem resursiem:</p>	<p>solidāri piedalās balansēšanas jaudas uzturēšanas izmaksu segšanā, modelis neparedz diskriminējošus kritērijus, mehānisms, saskaņā ar kuru attiecina uz balansēšanas pakalpojuma saņēmējiem radušās izmaksas, visiem ir viens.</p> <p>Slogs elektroenerģijas ražošanai būtu vērtējams plašākā Baltijas valstu kontekstā. Igaunijā pašlaik akceptētais modelis paredz elektroenerģijas ražotāju dalību balansēšanas jaudas uzturēšanas izmaksu segšanā, vienlaikus pagaidu mehānisms paredz, ka ražotāji izmaksu segšanā sāk piedalīties no 2025.gada jūlija. Modelis, uz kuru virzās Lietuva, paredz ražotāju dalību izmaksu segšanā, taču pāreja ir pakāpeniska un sākas ar 2026.gadu. Latvijas modelis paredz, ka ražotāji izmaksu segšanā piedalās tikai radītā nebalansa apmērā. Sākotnēji piedāvātais modelis paredzēja, ka ražotāji izmaksu segšanā piedalās arī ražošanas portfeļa apjomā, tomēr tas tika mainīts, lai atvieglotu elektroenerģijas ražošanu no atjaunojamajiem energoresursiem Latvijā.</p> <p>Lai veicinātu elektroenerģijas tirgus dalībnieku iespējas iepazīties ar situāciju balansēšanas tirgū, tostarp</p>	
--	--	--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Nebalansa izmaksas īpaši ietekmē vēja un saules enerģijas ražotājus, radot būtisku finansiālu slogu, kas pārsniedz esošo līgumu peļņas robežas. • 2023. gada dati rāda, ka minimālais uzcenojums būtu 14 €/MWh saules enerģijai un 10 €/MWh vēja enerģijai, kas sadārdzinās patērētāju izmaksas un palielinās riskus. <p>7. Pretēja motivācija: • Sistēma rada stimulu lielākam nebalansam, jo mazāka nebalansa situācijā €/MWh izmaksas palielinās. Tas ir pretrunā tirgus stabilizācijas mērķiem.</p> <p>Priekšlikumi metodikas uzlabošanai</p> <p>1. Izvērtēt līdzsvarotāku izmaksu sadales modeli:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Balansēšanas izmaksas jāpiešķir proporcionāli nebalansa veidošanā iesaistīto tirgus dalībnieku atbildībai, ņemot vērā to ietekmi uz sistēmu. • Nodrošināt taisnīgus nosacījumus, kas vienlaikus saglabā konkurētspēju un veicina mazāku tirgus dalībnieku iesaisti. <p>2. Veicināt caurredzamību un prognozējamību:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Noteikt skaidras un prognozējamas tarifu robežas, kas balstītas uz līdzīgu praksi reģionā 	<p>izmaksām, pārejas regulējums paredz, ka 2025.gada pirmajā pusē radušās izmaksas AS “Augstsprieguma tīkls” sedz no saviem līdzekļiem, savukārt 2025.gada otrajai pusei komponentes tiek fiksētas. Vienlaikus līdz ar balansēšanas jaudas tirgus izveidi pastāvīgi tiek publicētas faktiskās izmaksas par tirgus laika vienībām, tādējādi dodot iespēju tirgus dalībniekiem gūt zināšanas, kas nepieciešamas darbības plānošanai.</p> <p>Baltijas valstu desinhronizācija no BRELL loka un sinhronizācija ar Kontinentālās Eiropas sinhrono zonu ir sistēmas drošības jautājums, tostarp Latvijas komersantu konkurētspējas jautājums, saņemot preču ražošanai un pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo elektroapgādi. Sinhronizācija saistīta ar cita veida sistēmas darbības nodrošināšanas pasākumiem un to nav iespējams īstenot bez papildu izmaksu rašanās. Neatkarīgi no tā, uz kuru sistēmas dalībnieku attiecinā šīs izmaksas, gala rezultātā tas ir saistīts ar papildu slogu galalietotājiem, tostarp Latvijas komersantiem.</p> <p>Ietekme uz atšķirīgiem elektroenerģijas ražošanas veidiem var būt atšķirīga, tomēr nav</p>	
--	--	--	--	--

		<p>(piemēram, Ziemeļvalstu pieejā, 1–2 €/MWh līmenī).</p> <ul style="list-style-type: none"> Ieviest regulārus pārskatus par tarifu izmaiņām un metodikas darbību, lai samazinātu tirgus dalībnieku neskaidrību. <p>3. Veikt detalizētu ietekmes analīzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> Pirms jaunu tarifu vai metodoloģijas ieviešanas veikt visaptverošu ietekmes analīzi, aptverot: <ul style="list-style-type: none"> Sociālās sekas (enerģijas cenu ietekme uz gala patērētājiem). Ekonomisko ietekmi (uzņēmumu konkurētspēju un investīciju klimatu). Ietekmi uz atjaunojamo energoresursu ražotājiem, lai mazinātu finansiālo slogu un saglabātu saskaņu ar ES Zaļā kursa mērķiem. <p>4. Atbalsts atjaunojamās enerģijas ražotājiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> Pārskatīt atjaunojamās enerģijas ražotāju balansēšanas nosacījumus, lai samazinātu disproporcionālo slogu. Apsvērt kompensācijas mehānismus, kas veicinātu atjaunojamās enerģijas attīstību, saglabājot to konkurētspēju. 	<p>racionāla tāda metodika, kas noteiktu katram ražošanas veidam atšķirīgu pieeju. Regulatora ieskatā, līdzvērtīgu nosacījumu noteikšanu (tehnoloģiskā neitralitāte) nevar uzskatīt par Eiropas Savienības zaļā kursa kavēšanu. Tehnoloģijām ir jāveido tāds ražošanas portfelis (mix), lai tās viena otru papildinātu. Tostarp tādas no laikapstākļiem atkarīgas tehnoloģijas kā saules un vēja enerģija pieprasa, lai tīklā būtu papildu stabilas bāzes jaudas, kas nodrošina pieprasījuma segšanu arī laikā, kad laikapstākļi nav labvēlīgi saules un vēja enerģijas izstrādei.</p>	
--	--	---	--	--

		<p>5. Ieviest vienotu stimulu sistēmu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izstrādāt motivācijas mehānismu, kas mudinātu tirgus dalībniekus optimizēt savus balansēšanas procesus, vienlaikus novēršot paradoksālus stimulus (piemēram, izdevīgumu lielākam nebalansam). • Pārskatīt izmaksu sadales modeli, lai panāktu vienotu ieguvumu visai sistēmai. • Lai saglabātu Latvijas valsts konkurētspēju potenciālo investoru acīs, aicinām ieviest vienotu sistēmu visās Baltijas valstīs, lai izslēgtu scenāriju, ka investīciju kapitāls aizplūst uz to Baltijas valsti, kurā ir pateicīgāki nosacījumi. <p>6. Veidot regulāru dialogu ar nozares dalībniekiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nodrošināt aktīvu komunikāciju ar tirgus dalībniekiem, veidojot darba grupas, kas analizētu metodikas ietekmi un piedāvātu uzlabojumus. <p>Secinājumi</p> <p>Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai būtu rūpīgi jāizvērtē priekšlikuma ietekme uz tirgus dalībniekiem, atjaunojamās enerģijas attīstību un patērētājiem. Aicinām nepieņemt priekšlikumu pašreizējā</p>		
--	--	--	--	--

		<p>redakcijā, jo tas var radīt konkurences izkropļojumus un nesaskan ar Enerģētikas likuma un ES Zaļā kursa mērķiem. Tā vietā nepieciešams izstrādāt līdzsvarotu un caurspīdīgu metodiku, kas veicinātu tirgus efektivitāti, mazinātu negatīvo ietekmi uz mazajiem tirgus dalībniekiem un stimulētu ilgtspējīgas investīcijas enerģētikas sektorā.</p>		
15.		<p>SIA “Enefit”, SIA “Ignitis Latvija”</p> <p>2. Jautājums par elektroenerģijas tīkla balansēšanas jaudas uzturēšanas maksas noteikšanu šobrīd tiek apspriests visu triju Baltijas valstu regulatoru diskusijās ar elektroenerģijas tirgus dalībniekiem. Taču katrā no valstīm ir iecerēts atšķirīga mehānisma un atšķirīgu seku uz tirgus dalībniekiem modelis, un tos vieno tikai kopīga vēlme vairs neiekļaut šīs izmaksas pārvades sistēmas operatoru tarifos.</p> <p>Igaunijā izmaksu alokācija ir iecerēta, balstoties tikai uz BPS klientu elektroenerģijas patēriņa portfeļa apjomu, atšķirībā no Latvijas un Lietuvas. Vēl būtiskāk, pārvērtējot iepriekš pieņemto lēmumu, Igaunijā tiek izskatīts to papildinoša normatīvā akta projekts, ar kuru tiktu pieņemts arī iepriekš minētais <i>pass-through clause</i>.</p> <p>Savukārt, Lietuvā iepriekš minētais <i>pass-through clause</i> nav aktuāls, jo</p>	<p>Sniegts skaidrojums</p> <p>Baltijas valstu desinhronizācija no BRELL loka un sinhronizācija ar Kontinentālās Eiropas sinhrono zonu ir sistēmas drošības jautājums, tostarp Latvijas komersantu konkurētspējas jautājums, saņemot preču ražošanai un pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo elektroapgādi. Sinhronizācija saistīta arī ar cita veida sistēmas darbības nodrošināšanas pasākumiem un to nav iespējams īstenot bez papildu izmaksām. Neatkarīgi no tā, uz kuru sistēmas dalībnieku attiecinā šīs izmaksas (balansēšanas pakalpojuma saņēmēju vai sistēmas operatoru), gala rezultātā tas ir saistīts ar papildu slogu galalietotājiem, tostarp Latvijas komersantiem.</p> <p>Lai veicinātu elektroenerģijas tirgus dalībnieku iespējas iepazīties ar situāciju balansēšanas tirgū, tostarp</p>	

		<p>balansēšanas jaudas uzturēšanas izmaksu sloga ieviešana tiek plānota pakāpeniski un no 2026. gada – 30% izmaksu attiecinot uz BPS tikai 2026. gadā, 60% - 2027. gadā un 100% - 2028. gadā. Faktiski, atšķirībā no Latvijas un Igaunijas, Lietuvā šo izmaksu ietekme uz tirgus dalībniekiem - BPS un galalietotājiem šādā scenārijā būs minimāla. Vēršam uzmanību uz to, ka iepriekš minētā atšķirība starp izmaksu pārnesanas ieceri Latvijā un Lietuvā jau šobrīd atspoguļojas elektroenerģijas tirgus cenu atšķirībās Latvijā un Lietuvā, lai gan desinhronizācija no BRELL notiks vienlaicīgi. Proti, Latvijā publiskoto priekšlikumu un ieteikuma tirgotājiem pārskatīt elektroenerģijas piedāvājuma izcenošanas principus rezultātā tirgotāju uzcenojumi, piemēram, publiskajos iepirkumos Latvijā biržas cenas produktiem kopš oktobra otrās puses ir paaugstinājušies par 4 - 8 EUR. Turpretī Lietuvā tie ir saglabājušies nemainīgi.</p> <p>Šis apstāklis, savukārt, jau šobrīd ietekmē elektroenerģijas lietotājus, īpaši – industriālos ražotājus un attiecīgi arī to konkurētspēju, jo maksa par elektroenerģijas veido nozīmīgu daļu no viņu saražotās produkcijas gala cenas. Ievērojot iepriekš minēto, netiek ievērots EBGL 44. panta 1. punkta g) apakšpunktā minētais, kas paredz, ka norēķinu</p>	<p>ar tā darbības nodrošināšanai saistītajām izmaksām, piedāvāts pārejas regulējums paredz, ka 2025.gada pirmajā pusē radušās izmaksas AS “Augstsprieguma tīkls” sedz no saviem līdzekļiem, savukārt 2025.gada otrajai pusei komponentes tiek fiksētas. Vienlaikus līdz ar balansēšanas jaudas tirgus izveidi pastāvīgi tiek publicētas faktiskās izmaksas par tirgus laika vienībām, tādējādi dodot iespēju tirgus dalībniekiem gūt zināšanas, kas nepieciešamas komercdarbības plānošanai.</p>	
--	--	---	--	--

		<p>mehānismiem ir jāveicina konkurence starp tirgus dalībniekiem. Pretēji, tā tiek ietekmēta nevienlīdzīgi, ja kādā no valstīm pastāv mehānisms precīza maksas apmēra attiecināšanai uz galalietotāju, savukārt otrā tiek prasīts cenot augstu risku.</p>		
16.		<p>SIA “Enefit”, SIA “Ignitis Latvija”</p> <p>3. Tā kā Igaunija, Latvija un Lietuva kopīgi iepērk frekvenču rezerves un elektroenerģijas tirgus integrācijas līmenis Baltijas valstīs ir ļoti augsts, papildu izmaksas var diskriminēt Latvijas BPS, jo uz tiem attiecinātais finanšu risks būtu lielāks kā uz kaimiņvalstu BPS.</p> <p>4. Bez tam, Latvijas BPS starpā ir tirgus dalībnieki ar dažādu kapitāla izcelsmi, tā pieejamību, portfeļa struktūru, tirgus varu, ražošanas aktīvu apjomu Latvijā un citās valstīs u.tml. Atšķirīgo situāciju dēļ uz katru no tiem pārliktais balansēšanas jaudu uzturēšanas izmaksu risks atstātu atšķirīgu ietekmi, visvairāk ietekmējot tirgū nesen ienākušus BPS, kuru aktivitāte, savukārt, pēdējos gados veicināja konkurenci elektroenerģijas tirgū. Enefit un Ignitis piekrīt, ka balansēšanas jaudu izmaksas kļūs svārstīgas un grūti prognozējamas, taču nav pamatoti tās pārlikt uz BPS, kurus turklāt tās skars ar atšķirīgu individuālu ietekmi.</p>	<p>Sniegts skaidrojums</p> <p>Ietekme uz atšķirīgiem tirgus dalībniekiem var būt atšķirīga, tomēr nav racionāli pamatota tāda metodika, kas noteiktu individuālu pieeju. Savukārt izmaksu attiecināšana uz balansēšanas pakalpojuma saņēmējiem ir pamatota ar papildu stimuliem nodrošināt precīzāku plānošanu.</p>	

17.		<p style="text-align: center;">SIA “AJ Power”</p> <p>1. SPRK Grozījumu projektā ir norādījis, ka konsultāciju dokumenta nepieciešamība cita starpā ir pamatota ar EB regulas 44.panta 3.punktu, kas nosaka, ka “Katrs PSO var izstrādāt priekšlikumu papildu norēķinu mehānismam, kurš ir nodalīts no nebalansa norēķiniem un ar kura palīdzību norēķinās par balansēšanas jaudas iepirkuma izmaksām atbilstīgi šīs sadaļas 5. nodaļai, administratīvajām izmaksām un citām ar balansēšanu saistītajām izmaksām. Papildu norēķinu mehānismu piemēro balansatbildīgajām pusēm. <u>To būtu vēlams panākt ar iztrūkuma cenu noteikšanas funkcijas ieviešanu. Ja PSO izvēlas citu mehānismu, tas būtu jāpamato priekšlikumā.</u> Šādu priekšlikumu apstiprina attiecīgā regulatīvā iestāde”.</p> <p>Vērtējot EB regulu kopsakarā, ir skaidrs, ka EB regulas 44.punkta 3.punkts nosaka iespēju izstrādāt papildu norēķinu mehānismu, kam ir jābūt pietiekami pamatotam un nepieciešamam. Šis punkts nenosaka iespēju neievērot EB regulā ietvertos norēķinu mehānismus, bet tikai izstrādāt papildinājumus tiem.</p> <p>Arī EB regulas 5.panta 4.punkta g) apakšpunkts nosaka, ka “vajadzības gadījumā papildu norēķinu mehānisms,</p>	<p style="text-align: center;">Sniegts skaidrojums</p> <p>Grozījumu projektā ietvertais norēķinu mehānisms atbilst Eiropas Komisijas 2017.gada 23.novembra Regulas Nr.2017/2195, ar ko izveido elektroenerģijas balansēšanas vadlīnijas (turpmāk – Regula Nr.2017/2195) 44.panta 3.punkta prasībām. Grozījumu projektā piedāvātais norēķinu mehānisms neietver nebalansa norēķinus. Nebalansa norēķini ir ietverti Tīkla kodeksa 4.¹2.apakšnodaļā “Nebalansa noteikšana, nebalansa cenas noteikšana un nebalansa norēķini”. Grozījumu projekts attiecas tikai uz norēķiniem par balansēšanas jaudas iepirkumu atbilstoši Regulatora 2024.gada 1.februārī apstiprinātajiem noteikumiem par BBJT (saskaņā ar Regulas Nr.2017/2195 33.panta 1.punktu, kas noteic, ka divi vai vairāki pārvades sistēmas operatori, kas apmainās vai savstarpēji vēlas apmainīties ar balansēšanas jaudu, izstrādā priekšlikumu par kopīgu un saskaņotu noteikumu un procesu izveidi balansēšanas jaudas apmaiņai un iepirkumam, vienlaikus ievērojot Regulas Nr.2017/2195 32.pantā noteiktās prasības. Saskaņā ar Regulas Nr.2017/2195 38.panta 1.punktu balansēšanas jaudas</p>	
-----	--	--	---	--

		<p>kas ir atdalīts no nebalansa norēķiniem un ko izmanto, lai ar balansatbildīgajām pusēm norēķinātos par balansēšanas jaudas iepirkuma izmaksām, administratīvajām izmaksām un citām ar balansēšanu saistītām izmaksām, atbilstīgi 44. panta 3. punktam”.</p> <p>Līdz ar to, AJ Power saprot nepieciešamību iekļaut administratīvās izmaksas pie norēķinu mehānisma, tomēr AJ Power nav saprotams, kāpēc netiek ievēroti citi EB regulā noteiktie mehānismi un kārtības norēķiniem.</p> <p>Lūdzam sniegt pamatotu skaidrojumu vai un kā ar Grozījumu projektu tiks ieviesti EB regulā noteiktie norēķinu mehānismi, kurus ir jāievieš kā pamata, neņemot vērā vēlamos papildus norēķinu mehānismus.</p> <p>[..]</p> <p>Ņemot vērā augstāk minēto, spēkā esošos normatīvos aktus un elektroenerģijas tirgus labo praksi, AJ Power lūdz papildus SPRK:</p> <p>[..]</p> <p>3. Sniegt pamatojumu citāda norēķinu mehānisma izveidē un piemērošanā atbilstoši EB regulas 44.panta 3.punktam.</p>	<p>apmaiņai vai rezervju kopīgošanai var piemērot tirgbalstītu piešķiršanas procesu atbilstoši Regulas Nr.2017/2195 41.pantam). Tas nozīmē, ka no brīža, kad Baltijas valstu elektroenerģijas sistēmas tiks sinhronizētas ar Kontinentālas Eiropas sinhrono zonu, sāks darboties BBJT, kurā katrai tirgus laika vienībai un katram balansēšanas jaudas produktam cena tiks noteikta, balstoties uz iepriekš minētajiem noteikumiem par BBJT darbību saskaņā ar nostiprinātajiem tirgus mehānismiem, t.i., balansēšanas jaudas produktam cena tiks noteikta, izmantojot optimizācijas algoritmu katram atlasītā piedāvājuma iepirktajam apjomam kā robežcena katrā tirdzniecības zonā. Šāda pieeja atbilst iztrūkuma cenas noteikšanas funkcijai atbilstoši Regulas Nr.2017/2195 44.panta 3.punktam, un ir zemākā cena, salīdzinot ar tādu cenu, ko noteiktu saskaņā ar citām metodēm, piemēram, kā nepiegādātās slodzes vērtību (VoLL), kurā ietvertas arī lietotāju izmaksas par atslēgtu elektroenerģiju.</p>	
18.		SIA “AJ Power”	Sniegts skaidrojums	

		<p>2. EB regula paredz dažādus mērķus, kas jāsasniedz gan ar pašas EB regulas izstrādi, gan ar tajā ietvertajiem mehānismiem, kārtību un pienākumu izpildi.</p> <p>Piemēram, EB regulas preambulas 6.punkts nosaka, ka regulas mērķis ir “nodrošināt Eiropas elektroenerģijas pārvades sistēmas optimālu pārvaldību un koordinētu darbību, <u>vienlaikus palīdzot sasniegt Savienības mērķrādītājus attiecībā uz atjaunojamo energoresursu elektroenerģijas īpatsvara palielināšanu</u>, kā arī sniegtot labumu patērētājiem”. Tāpat EB regulas preambulas 12.punkts nosaka, ka “enerģijas tirgu integrācijai būtu jāsekmē efektīva tekošās dienas tirgus darbība, lai tirgus dalībniekiem sniegtu iespēju pašiem nodrošināt savu balansu pēc iespējas tuvāk reāllaikam. PSO, izmantojot balansēšanas tirgu, būtu jānovērš tikai tie nebalansa gadījumi, kas saglabājušies pēc tekošās dienas tirgus beigām. Nebalansa norēķinu perioda saskaņošanai Eiropā, proti, nosakot, ka tā ilgums ir 15 minūtes, būtu jāsekmē tekošās dienas tirdzniecība un jāsekmē tādu tirdzniecības produktu izstrāde, kam ir vienādi piegādes logi”.</p> <p>Tāpēc, lūdzam, SPRK sniegt pamatojumu par Balansēšanas rezervju jaudas tirgus apstiprināšanu pirms nākamās</p>	<p>Lūgums attiecībā uz BBJT apstiprināšanu neattiecas uz konsultācijai nodoto Grozījumu projektu.</p> <p>Regula Nr.2017/2195 paredz, ka jānodrošina balansēšanas rezervju jaudas un balansēšanas enerģijas tirgus tādi nosacījumi, lai elektroenerģijas sistēma spētu darboties drošības robežās saskaņā ar Regulā Nr.2017/1485 noteiktajiem nosacījumiem elektroenerģijas sistēmas darbības drošības robežām un visiem sistēmstāvokļiem atbilstoši tās 18.pantam. Vienlaikus ir izstrādāti tādi mehānismi balansēšanas enerģijas un jaudas tirgum (MARI, PICASSO, BBJT) un starpzonu jaudu aprēķinam, kuru izmanto balansēšanas jaudas apmaiņai vai rezervju kopīgošanai un kuru rezultātā tiek iegūta optimālā apjoma un cenu attiecība balansēšanas enerģijas un jaudas produktiem katrā tirgus laika vienībā, kura 2025.gadā būs 15 minūtes.</p> <p>Attiecīgi Grozījumu projektā noteiktais maksas aprēķins atbilst BBJT, un balansēšanas pakalpojuma saņēmējiem būs jāsedz faktiskās izmaksas par balansēšanas jaudas uzturēšanu, taču, lai nodrošinātu, ka balansēšanas</p>	
--	--	--	---	--

		<p>dienas elektroenerģijas cenu publicēšanas.</p> <p>Savukārt, EB regulas preambulas 17.punkts nosaka, ka “nebalansa norēķinu vispārējais mērķis ir nodrošināt, ka balansatbildīgās puses efektīvi palīdz uzturēt balansu sistēmā, un stimulēt tirgus dalībniekus uzturēt un/vai palīdzēt atjaunot balansu sistēmā. Šī regula definē nebalansa norēķinu noteikumus, nodrošinot, ka norēķini notiek nediskriminējoši, taisnīgi, objektīvi un pārredzami. Lai balansēšanas tirgus un vispārējo energosistēmu pielāgotu pieaugošajam variablu atjaunojamo energoresursu īpatsvaram, nebalansa cenām būtu jāatspoguļo enerģijas reāllaika vērtība”.</p> <p>Arī EB regulas 3.pants nosaka mērķus, kurus jāsasniedz katrai dalībvalstij, piemērojot EB regulu. Piedāvātais Grozījumu projekts nerasniedz visus norādītos mērķus un plānotās darbības, norēķinu mehānisms un noteiktās prognozes nav atbilstoši pamatotas un pietiekami analizētas. AJ Power ieskatā ir citas metodes, kuras nav izvērtētas Grozījumu projektā, ar kurām var sasniegt regulas mērķus.</p> <p>SPRK ir atsaucies uz Baltijas tirgu Grozījumu projektā, tāpēc AJ Power vērš uzmanību uz faktu, ka gan Igaunijas, gan Lietuvas tirgus ir veicis analīzi un izvērtē tikai tādu mehānismu</p>	<p>pakalpojuma saņēmēji var laikus ieplānot savus izdevumus, maksa par jaudas rezervju uzturēšanu tiek noteikta 2 mēnešus iepriekš, attiecīgi piemērojot korekciju, ja prognozētās izmaksas atšķiras no faktiskajām izmaksām.</p>	
--	--	---	---	--

		<p>ieviešanu, kas tieši atbilst regulas mērķu sasniegšanai savas valsts tirgū un ir saistošāks tieši saviem tirgus dalībniekiem, ievērojot elektroenerģijas tirgus niānses tieši savā teritorijā.</p> <p>Lūdzam pamatot izvērtēt alternatīvas norēķinu mehānismam, izvērtējot tieši Latvijas elektroenerģijas tirgu, ņemot vērā tirgus dalībnieku sniegtos komentārus un aicinājumus.</p> <p>[..]</p> <p>Ņemot vērā augstāk minēto, spēkā esošos normatīvos aktus un elektroenerģijas tirgus labo praksi, AJ Power lūdz papildus SPRK:</p> <p>[..]</p> <p>2. Sniegt pamatotu skaidrojumu vai un kā ar Grozījumu projektu tiek sasniegti EB regulā noteiktie mērķi.</p>			
19.		<p>SIA “AJ Power”</p> <p>3. AJ Power jau iepriekš kopā ar citiem tirgus dalībniekiem, 2024.gada jūnijā, nosūtīja savus iebildumus pārvades sistēmas operatoram un ir skaidrs, ka šie izteiktie iebildumi un priekšlikumu nav pienācīgi izvērtēti. AJ Power, ievērojot EB regulas 15.panta 1.punktu, aicina sadarboties, lai kopīgi nodrošinātu, ka balansēšana ir efektīva un sekmīga. Tāpat atkārtoti aicinām izvērtēt cita – piemērota mehānisma</p>	<p>Sniegts skaidrojums</p> <p>AS “Augstsprieguma tīkls” kopā ar Igaunijas elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoru Elering AS un Lietuvas elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoru Litgrid AB veica vairākus pētījumus saistībā ar sinhronizāciju ar Kontinentālās Eiropas sinhrono zonu, t.sk. izpēti par balansēšanas jaudas rezervju apjomu katram no rezervju veidiem – mFRR, aFRR un FCR. Šie</p>		

		<p>izstrādes izveidi, kam būtu nepieciešams:</p> <p>1) noskaidrot pamatotu nepieciešamo balansējošas jaudas rezerves apjomu, ieviešot un īstenojot Sinhronizācijas projektu, un tās samērīgumu pret esošo elektroenerģijas tirgu;</p> <p>2) veikt ieguvumu un izmaksu analīzi, tostarp, saskaņā ar EB regulas 61.pantā noteikto šādas analīzes kritēriji un metodika ir iesniedzami apstiprināšanai SPRK vismaz 6 mēnešus pirms analīzes sākuma; un</p> <p>3) veikt ietekmes uz tirgu novērtējumu, attiecīgi veicot jaudas rezervēšanu konkrētā apmērā.</p> <p>Tāpēc, lūdzam, SPRK sniegt pamatojumu par Balansēšanas rezervju jaudas tirgus publiskās konsultācijas rezultātiem un tirgus komentāriem par iebildumiem pret sagatavotajām izmaiņām tirgus kodeksā, kuru sagatavoja pārvades sistēmas operators</p>	<p>materiāli ir pieejami AS “Augstsprieguma tīkls” tīmekļvietnē, un par tiem tirgus dalībniekiem bija iespēja izteikt viedokli. Vienlaikus būtiskākie ar sinhronizāciju saistītie jautājumi ir prezentēti pēdējo gadu AS “Augstsprieguma tīkls” organizētajos elektroenerģijas tirgus forumos. Lai nodrošinātu nepieciešamās balansēšanas jaudas rezerves pēc sinhronizācijas un samazinātu kopējo elektroenerģijas tirgus balansēšanas rezervju apjomu un cenu, ir piesaistīts arī Eiropas Savienības līdzfinansējums elektroenerģijas uzkrāšanas iekārtu iegādei, kuras pēc to darbības uzsākšanas 2025.gada ceturktā ceturkšņa laikā ietekmēs tirgū pieejamo balansēšanas jaudas apjomu un cenu.</p> <p>Vienlaikus jāatgādina, ka balansēšanas jaudas rezerves ir viens no pamatfaktoriem, lai elektroenerģijas sistēmas strādātu drošā un nepārtrauktā režīmā, kā arī spētu atgriezt elektroenerģijas sistēmu no ārkārtas stāvokļa normālā darbības režīmā. Ja balansēšanas jaudas rezerves ir nepietiekamas, elektroenerģijas sistēmas darbība ir apdraudēta un tādā gadījumā nākamās un tekošās dienas tirgus darbības tiek apturētas. Baltijas valstu pārvades sistēmas</p>	
--	--	---	--	--

			<p>operatori no sinhronizācijas brīža nodrošina BBJT darbību (skat. sniegto skaidrojumu 17.punktā). Tādēļ esošajā situācijā radušās izmaksas ir uzskatāmas par pamatotām un jāsedz elektroenerģijas tirgus dalībniekiem.</p> <p>Attiecībā uz Regulas Nr.2017/2195 61.pantu izmaksu un ieguvumu analīze attiecas uz tiem procesiem, kas minēti konkrētajos Regulas Nr.2017/2195 pantos – saistībā ar balansēšanas enerģijas tirgu.</p>	
20.		<p>SIA “Enefit”, SIA “Ignitis Latvija”</p> <p>7. Lūdzam precizēt Regulatora nostāju attiecībā uz balansēšanas jaudu faktiskās uzturēšanas maksas pārnesi uz elektroenerģijas galalietotāju, to atsevišķi norādot galalietotāja rēķinā, atbilstoši PSO publicētajam balansēšanas jaudas uzturēšanas cenas prognozes apmēram. No vienas puses, Grozījumos ietvertais cenu prognozes publicēšanas princips ļauj pieņemt, ka tā viens no mērķiem ir padarīt īstenojamu maksas attiecināšanu, ja elektroenerģijas tirgotājs un lietotājs par šādu iespēju ir vienojušies. No otras, projekta paskaidrojošajā dokumentā šādas norādes nav. Būsim pateicīgi par skaidri paustu viedokli.</p>	<p>Sniegts skaidrojums</p> <p>Publicēšanas pienākuma primārais mērķis ir nodrošināt elektroenerģijas tirgus dalībniekiem informāciju, lai tie varētu veiksmīgāk plānot savu nākotnes darbību. Šobrīd normatīvais regulējums neparedz nosacījumus, kas noteiktu, kā balansēšanas pakalpojuma saņēmēji radušās izmaksas tālāk attiecina uz to pakalpojumu saņēmējiem, turklāt kopējās izmaksas dažādiem tirgus dalībniekiem būs atšķirīgas, tāpēc Regulators nesaskata nepieciešamību virzīt izmaiņas Regulatora 2020.gada 3.decembra lēmumā Nr.1/16 “Noteikumi par informāciju elektroenerģijas un dabasgāzes galalietotājiem”.</p>	

			Vienlaikus, ja elektroenerģijas lietotājs un tirgotājs savstarpējā līgumā ir vienojušies par līgumcenas pārskatīšanu, mainoties normatīvajam regulējumam, cenas pārskatīšanas izvērtēšanai varētu būt juridisks pamats.	
--	--	--	---	--

Diana Bērziņa, 67873181, diana.berzina@sprk.gov.lv